

DE ONDERWIJSVISITATIE **Pop- en rockmuziek**

Een onderzoek naar de kwaliteit van de professioneel gerichte
bacheloropleiding Pop- en rockmuziek aan de Vlaamse hogescholen

www.vluhr.be Brussel - 21 maart 2013

vluhr

**DE ONDERWIJSVISITATIE
POP- EN ROCKMUZIEK**

Ravensteingalerij 27, bus 3 & 6
1000 Brussel
T +32 (0)2 792 55 00
info@vluhr.be

Exemplaren van dit rapport kunnen tegen betaling verkregen worden
op het VLUHR-secretariaat.

Het rapport is ook elektronisch beschikbaar op
<http://www.vluhr.be> > kwaliteitszorg > rapporten

Wettelijk depot: D/2013/12.784/1

VOORWOORD

Voor u ligt het rapport van de visitatiecommissie Pop- en rockmuziek. Deze visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar evaluatie van de professioneel gerichte bacheloropleiding Pop- en rockmuziek in Vlaanderen. Daarbij geeft zij toelichting bij de oordelen en aanbevelingen die resulteren uit het kwaliteitsonderzoek dat zij heeft verricht bij de bezochte opleiding. Dit initiatief kadert in de opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) betreffende de externe kwaliteitszorg in het Vlaamse hoger onderwijs.

Het visitatierapport is in de eerste plaats bedoeld voor de betrokken opleiding. Daarnaast wil het rapport aan de maatschappij objectieve informatie verschaffen over de kwaliteit van de geëvalueerde opleiding. Daarom is het visitatierapport ook op de webstek van de VLUHR publiek gemaakt.

Dit visitatierapport geeft een momentopname weer van de opleiding Pop- en rockmuziek en vertegenwoordigt daarmee slechts één fase in het proces van blijvende zorg voor onderwijskwaliteit. Immers, al na korte tijd kan de opleiding gewijzigd zijn, al dan niet als reactie op de oordelen en aanbevelingen van de visitatiecommissie.

Graag dank ik namens het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van de VLUHR de voorzitter en de leden van de visitatiecommissie voor de bestede tijd alsook voor de deskundigheid waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd. De visitatie was ook enkel mogelijk dankzij de inzet van velen die binnen de opleiding betrokken waren. Ook hen willen wij daarvoor onze erkentelijkheid betuigen.

Hopelijk ervaart de opleiding dit rapport als een kritische weerspiegeling van hun inspanningen en als een bijkomende stimulans om de kwaliteit van het onderwijs in hun opleiding te verbeteren.

Nik Heerens

Ondervoorzitter Bestuurscomité Kwaliteitszorg

Voorwoord	3
DEEL 1 ALGEMEEN DEEL	7
Hoofdstuk 1 De onderwijsvisitatie Pop- en rockmuziek	9
1.1 Inleiding	9
1.2 De visitatiecommissie	9
1.2.1 Samenstelling	10
1.2.2 Taakomschrijving	10
1.2.3 Werkwijze	10
1.2.4 Oordeelsvorming	11
1.3 Indeling van het rapport	12
Hoofdstuk 2 Domeinspecifiek referentiekader	13
2.1 Inleiding	13
2.2 Domeinspecifieke competenties	13
2.2.1 Gehanteerde input	13
2.2.2 Domeinspecifieke competenties	14
2.2.3 Gemeenschappelijke domeinspecifieke competenties	15
DEEL 2 OPLEIDINGSRAPPORT	19
BIJLAGEN	53
Bijlage 1 Curriculum vitae	55
Bijlage 2 Erkenningscommissie	57
Bijlage 3 Onafhankelijkheidsverklaringen	63
Bijlage 3 Bezoekschema's	77
Bijlage 4 Lijst van afkortingen en letterwoorden	79

DEEL 1

Algemeen deel

HOOFDSTUK 1

De onderwijsvisitatie Pop- en rockmuziek

1.1 Inleiding

In dit rapport brengt de visitatiecommissie (hierna commissie) verslag uit van haar bevindingen over de onderwijskwaliteit van de bacheloropleiding Pop- en rockmuziek aan de Provinciale Hogeschool Limburg te Hasselt die zij op 10, 11 en 12 oktober 2012 in opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) heeft onderzocht.

Dit initiatief past in de werkzaamheden van de hoger onderwijsinstellingen en van de VLUHR met betrekking tot de kwaliteitszorg van het hogescholenonderwijs, zoals bepaald in artikel 93 van het decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen.

1.2 De visitatiecommissie

1.2.1 Samenstelling

De commissie werd samengesteld conform de procedure van de “*Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, Brussel, september 2008*”. Meer in het bijzonder werden de richtlijnen van de Erkenningcommissie Hoger Onderwijs met betrekking tot de onafhankelijkheid van de commissieleden opgevolgd. De commissie werd samengesteld door het bestuursorgaan van de VLHORA in zijn vergadering van 4 juni 2012 en bekrachtigd door de VLUHR op 7 maart 2012.

De commissie voor de bacheloropleiding Pop- en rockmuziek aan de Provinciale Hogeschool Limburg.

Voorzitter en domeindeskundige:	<i>Luc Nowé</i>
Onderwijsdeskundige:	<i>Wim Hoste</i>
Domeindeskundige:	<i>Steven Bontinck</i>
Domeindeskundige:	<i>Wies Callens</i>
Domeindeskundige:	<i>Marcel Cobussen</i>
Student:	<i>Jacco Wijnia</i>

De VLUHR-visitatie van de bacheloropleiding Pop- en rockmuziek aan de Provinciale Hogeschool Limburg wordt gecoördineerd door Chara Baeyens, stafmedewerker kwaliteitszorg bij de VLHORA. Zij is voor deze visitatie tevens aangesteld als secretaris.

1.2.2 Taakomschrijving

De commissie geeft op basis van het zelfevaluatierapport van de opleiding en de gesprekken ter plaatse:

- een oordeel over de onderwerpen en facetten uit het accreditatiekader van de NVAO;
- een integraal oordeel over de opleiding;
- suggesties om waar mogelijk te komen tot kwaliteitsverbetering.

1.2.3 Werkwijze

De visitatie van de bacheloropleiding Pop- en rockmuziek aan de hogescholen gebeurt conform de werkwijze zoals die is vastgelegd in de *“Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, Brussel, september 2008”*.

Voor de beschrijving van de werkwijze van de commissie worden vier fasen onderscheiden:

- fase 1, de installatie van de commissie;
- fase 2, de voorbereiding;
- fase 3, het visitatiebezoek;
- fase 4, de schriftelijke rapportering.

Fase 1 Installatie van de commissie

Op 6 juni 2012 werd de commissie officieel geïnstalleerd.

De installatievergadering staat in het kader van een kennismaking, een gedetailleerde bespreking van het visitatieproces aan de hand van de *“Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, Brussel, september 2008”* en een toelichting van het ontwerp van domeinspecifiek referentiekader. Daarnaast worden een aantal praktische afspraken gemaakt, onder meer met betrekking tot het bezoekschema, de bezoekdagen en de te lezen eindwerken en/of stageverslagen.

Fase 2 Voorbereiding

De commissie stelt een domeinspecifiek referentiekader voor de opleiding op en bezorgt dit aan de opleiding.

Elk commissielid bestudeert het zelfevaluatierapport en de bijlagen, de geselecteerde eindwerken en legt zijn vragen, voorlopig oordeel en argumenten vast in een checklist, waarvan de secretaris een synthese maakt. De synthese wordt door de commissieleden uitvoerig besproken en beargumenteerd. Op basis van de bespreking en de door de commissieleden opgestuurde vragenlijsten, inventariseert de secretaris kernpunten en prioriteiten voor de gesprekken en het materialenonderzoek bij de visitatie.

Fase 3 Visitatiebezoek

De VLUHR heeft een bezoekschema dat desgevallend aangepast wordt aan de specifieke situatie van de opleiding. Het bezoekschema wordt opgenomen als bijlage 2. Tijdens de visitatie spreekt de commissie met een representatieve vertegenwoordiging van alle stakeholders van de opleiding, bestudeert ze bijkomend informatiemateriaal en bezoekt ze de instelling met het oog op de beoordeling van de accommodaties en de voorzieningen voor de studenten. De commissie maakt bij de verdere bevraging gebruik van de synthese van de checklist en de vragenlijsten.

Binnen het bezoekprogramma worden een aantal overlegmomenten voor de commissieleden voorzien om de bevindingen uit te wisselen en te komen tot gezamenlijke en meer definitieve oordelen.

Op het einde van het visitatiebezoek geeft de voorzitter een korte mondelinge rapportering van de ervaringen en bevindingen van de commissie, zonder expliciete en inhoudelijk waarderende oordelen uit te spreken.

Fase 4 Schriftelijke rapportering

De secretaris stelt een ontwerp van opleidingsrapport op, in samenspraak met de voorzitter en de commissieleden en op basis van het zelfevaluatierapport, de checklisten en de motiveringen. Het ontwerprapport geeft per onderwerp en per facet het oordeel en de motivering van de commissie weer. Daarnaast worden, waar wenselijk en/of noodzakelijk, aandachtspunten en eventuele aanbevelingen voor verbetering geformuleerd.

Het ontwerp van opleidingsrapport wordt aan de opleiding gezonden voor een reactie. De reactie van de opleiding op het ontwerp opleidingsrapport wordt door de commissie in een slotvergadering besproken.

Het antwoord van de visitatiecommissie op de reactie van de opleiding en het definitieve opleidingsrapport wordt aan de hogeschool toegezonden.

Het definitieve opleidingsrapport en de bijlagen worden samengebracht in het visitatierapport van de professioneel gerichte bacheloropleiding in de Pop- en rockmuziek.

1.2.4 Oordeelsvorming

De commissie legt in een eerste fase een oordeel per facet vast. Daarna legt de commissie een oordeel per onderwerp vast op basis van de oordelen van de facetten die van het onderwerp deel uitmaken.

In de oordelen per onderwerp wordt steeds een overzicht gegeven van de oordelen per facet. In geval van een compensatie van facetten, wordt het oordeel op onderwerpniveau gevolgd door een motivering en aangevuld met de weging die de commissie hanteerde in de oordeelsvorming op onderwerpniveau. In de overige gevallen wordt voor de motivering van het oordeel op onderwerpniveau verwezen naar de argumentatie bij de facetten.

De oordelen per facet en per onderwerp hebben betrekking op alle locaties, afstudeerrichtingen en varianten. Daar waar er een onderscheid in het oordeel per afstudeerrichting en/of locatie en/of variant nodig is, wordt dit aangegeven in het rapport.

De commissie houdt in haar beoordeling rekening met accenten die de opleiding eventueel zelf legt, met het domeinspecifieke referentiekader en met de benchmarking ten opzichte van de gelijkaardige opleidingen in andere instellingen van hoger onderwijs.

Alle oordelen en wegingen volgen de beslisregels zoals geformuleerd in de “*Handleiding Onderwijsvisitaties VLIR|VLHORA, Brussel, september 2008*”. Op het niveau van de facetten volgen de oordelen een vierpuntschaal: “onvoldoende”, “voldoende”, “goed” en “excellent”. Op het niveau van de onderwerpen en op het niveau van de opleiding in haar geheel geeft de commissie een antwoord op de vraag of er in de opleiding voor dit onderwerp voldoende generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn. Hierbij kan het oordeel “voldoende” of “onvoldoende” luiden.

1.3 Indeling van het rapport

Het rapport bestaat uit twee delen. In het eerste deel beschrijft de visitatiecommissie in hoofdstuk 2 het domeinspecifiek referentiekader op basis waarvan zij de gevisiteerde opleiding heeft beoordeeld.

In het tweede deel van het rapport brengt de commissie verslag uit over de gevisiteerde opleiding.

HOOFDSTUK 2

Het domeinspecifieke referentiekader Pop- en rockmuziek

2.1 Inleiding

Voor iedere opleiding wordt een domeinspecifiek referentiekader ontwikkeld dat door de commissie gebruikt wordt bij de beoordeling van opleidingen. De visitatiecommissie is verantwoordelijk voor de opmaak van het domeinspecifieke referentiekader. De VLHORA als evaluatieorgaan geeft de procedure¹ aan voor de opstelling ervan.

Het referentiekader is niet bedoeld om een ideale opleiding te schetsen. Respect voor de eigenheid van een opleiding en voor de diversiteit binnen eenzelfde opleiding over de instellingen heen, veronderstelt immers dat in de eerste plaats wordt nagegaan of elke opleiding erin slaagt haar eigen doelstellingen te realiseren en dit zowel inhoudelijk als procesmatig. Dit belet niet dat wordt nagegaan of elke opleiding aan een aantal minimumeisen voldoet, die aan de betreffende opleiding worden gesteld vanuit het vakgebied en/of de relevante beroepspraktijk.

2.2 Domeinspecifieke competenties

2.2.1 Gehanteerde input

Referentiekaders van andere visitatiecommissies

- Domeinspecifiek referentiekader van de visitatiecommissie voor de professioneel gerichte bacheloropleiding Musical (22 maart 2011)
- Domeinspecifiek referentiekader van de visitatiecommissie voor de academisch gerichte bachelor- en masteropleiding Muziek & Podiumkunsten (8 december 2011)

Internationale referentiekaders

- Adviesrapport Accreditatie HBO bacheloropleiding Muziek – voltijd – Hogeschool INHolland (december 2009)
- Adviesrapport Accreditatie HBO bacheloropleiding Muziek – voltijd – Codarts, Hogeschool voor de Kunsten Rotterdams Conservatorium (november 2009)
- Adviesrapport Fontys Hogescholen Tilburg – conservatorium & rockacademie – voltijd – HBO bacheloropleiding (11 & 12 mei 2009)
- Artez popacademie (zie www.artez.nl/conservatorium/popacademie)

¹ De procedure voor het opstellen van het domeinspecifiek referentiekader is beschikbaar op de website van de VLHORA www.vlhora.be onder de rubriek visitatie & accreditatie.

Andere

- Beroepsprofielen via Sociaal fonds voor podiumkunsten (www.podiumkunsten.be) en VDAB (www.cobra.vdab.be)
- Privé opleiding SAE geluidstechnicus: http://amsterdam.sae.edu/nl/course_category/4184/Geluidstechnicus
- Licht & geluidopleiding (geluidstechnicus) SYNTRA: <http://www.syntra-mvl.be/opleiding/3120>

2.2.2 Domeinspecifieke competenties

1. Visie en creativiteit/innovatie

Muzikant

De afgestudeerde muzikant kan creatief omgaan met diverse muzikale concepten, kan nieuwe muzikale ontwikkelingen (genres, stromingen) integreren in zijn eigen praktijk en kan en durft hiermee te experimenteren.

De afgestudeerde muzikant integreert in zijn eigen praktijk nieuwe muzikale, technische en technologische ontwikkelingen en kan ermee experimenteren (sound, instrumentarium, ...).

De afgestudeerde muzikant beschikt over de competenties om creatieve voorstellen te doen rekening houdend met alle aspecten van een productie.

Muziekmanagement

De afgestudeerde manager kan creatief omgaan met diverse muzikale en organisatorische concepten (positionering en traject van de artiest, samenwerkingsvormen, ...). Hij is en blijft steeds op de hoogte van de nieuwe muzikale ontwikkelingen (muzikale trends, ...) en speelt hier op in.

De afgestudeerde manager integreert nieuwe technische en technologische ontwikkelingen in zijn eigen praktijk en kan deze toepassen (social media, promotools, ...).

De afgestudeerde student beschikt over de competenties om creatieve voorstellen te doen rekening houdend met alle aspecten van een productie.

Muziektechniek

De afgestudeerde techniekster kan creatief omgaan met diverse muzikale en geluidsgelateerde concepten (digitaal vs analoog, sound, effecten, ...) binnen zijn vakgebied en is en blijft op de hoogte van nieuwe muzikale ontwikkelingen (muzikale trends, ...).

De afgestudeerde techniekster integreert nieuwe technische en technologische ontwikkelingen in zijn eigen praktijk en kan deze toepassen (materialen, ...).

De student beschikt over de competenties om creatieve voorstellen te doen rekening houdend met alle aspecten van een productie.

2. Artistieke en technische competenties

Muzikant

De afgestudeerde muzikant beheerst een ruim repertoire binnen de pop- en rockmuziek en aanverwante disciplines en beschikt tevens over het inzicht om muzikale structuren en vormen te analyseren, te interpreteren en uit te voeren.

De afgestudeerde muzikant is op de hoogte van de diversiteit aan instrumentarium, apparatuur en technologieën en kan de juiste keuzes hierin maken om zijn muziek te creëren en te presenteren.

De afgestudeerde muzikant kan zich professioneel bewegen binnen zowel een live als een studio-situatie en daar dan ook een optimale performance neerzetten.

De afgestudeerde muzikant beschikt over het inzicht van de verschillende actoren binnen de muziekindustrie.

Muziekmanagement

De afgestudeerde manager is in staat om een muzikale productie te realiseren zowel op inhoudelijk, financieel als organisatorisch vlak.

De afgestudeerde manager beschikt over het inzicht van de verschillende actoren binnen de (inter)nationale muziekindustrie.

Muziektechniek

De afgestudeerde techniker is in staat om een muziekopname of uitvoering op geluidstechnisch vlak te realiseren.

De afgestudeerde techniker kiest en gebruikt zelfstandig instrumentarium, live- en studio-apparatuur en technologieën.

De afgestudeerde techniker kan zich professioneel bewegen binnen zowel een live als een studiosituatie om daar de performance professioneel te ondersteunen.

De afgestudeerde techniker is in staat om geluidstechnische parameters in een beroepsgerichte praktijk te integreren en te bewerken.

De afgestudeerde techniker beschikt over het inzicht van de verschillende actoren binnen de muziekindustrie.

2.2.3 Gemeenschappelijke domeinspecifieke competenties

Samenwerking/communicatie

De student kan vanuit een gedrevenheid of ambitie, zelfstandig, in teamverband of onder leiding van derden, op basis van een opdracht een idee creëren en vervolgens realiseren. De student heeft de sociale en communicatieve vaardigheden om in verschillende samenwerkingsvormen te participeren.

De student is in staat om een onderbouwde visie (artistiek en/of zakelijk) helder uiteen te zetten in een (inter)nationale context, zowel voor leken als voor vakgenoten. Hij beheerst daartoe het nodige vakjargon en de nodige talenkennis.

De student communiceert met betrokkenen in een beroepsgerichte context en kan duidelijk communiceren naar relevante doelgroepen.

De afgestudeerde student is in staat om publieksgericht te denken (podiumpresentatie, imago & stijl, live set, podiumsetting, ...)

Onderzoek

De student toont een onderzoekende houding gericht op verdere ontwikkeling in het vakgebied. De student baseert zijn onderzoekende werkzaamheden op een eigen, gefundeerde artistieke visie.

De student bezit het vermogen om onderzoek naar een compositie of muziek- of mediaproductie vorm te geven.

Ondernemerschap

De student beschikt over de vaardigheden om zijn toekomstige beroepspraktijk te kunnen managen.

De student kan een relevant netwerk opbouwen, zowel nationaal als internationaal.

De student beschikt over de juiste attitudes om zich professioneel op te stellen naar zijn contacten toe.

Levenslang leren/methodiek en reflectie/kennis en inzicht/omgevingsgerichtheid

De student is in staat realistische doelen te stellen, overzicht te behouden, prioriteiten te stellen en zijn werk efficiënt te plannen en is daarnaast in staat te reflecteren op zijn handelen.

De student beschikt over voldoende vakkennis, inzicht en ervaring om de eigen artistieke prestaties en die van anderen kritisch te beschouwen en op basis daarvan de kwaliteit permanent te evalueren en deze verder te ontwikkelen in functie van zijn eigen groeiproces.

De student volgt actief de maatschappelijke, culturele en sociaal-economische ontwikkelingen binnen de aspecten van het podium- en muzieklandschap en aanverwante domeinen.

De student volgt actief de evoluties binnen de muzieksector op en speelt hierop in.

DEEL 2

Opleidingsrapport:
Pop- en rockmuziek

PROVINCIALE HOGESCHOOL LIMBURG

Algemene toelichting bij de professioneel gerichte bacheloropleiding in de Pop- en rockmuziek

ALGEMENE TOELICHTING BIJ DE PROFESSIONEEL GERICHTE BACHELOROPLEIDING IN DE POP- EN ROCKMUZIEK AAN DE PROVINCIALE HOGESCHOOL LIMBURG

De bacheloropleiding in de Pop- en rockmuziek is een unieke opleiding in Vlaanderen. Ze wordt georganiseerd aan de Provinciale Hogeschool Limburg. De opleiding werd, via een Toets Nieuwe Opleiding, opgestart in 2008 en is toe aan haar eerste visitatie. De opleiding Pop- en rockmuziek is de enige opleiding van het departement Music. De opleiding kende van bij de start drie afstudeer-richtingen: Muzikant, Muziektechniek en Muziekmanagement. Er werd ook bewust gekozen voor een toelatingsproef bij instroom. In het academiejaar 2010–2011 telde de opleiding 161 studenten. Sinds het academiejaar 2012–2013 wordt de opleiding georganiseerd op een eigen campus Music te Hasselt.

De Provinciale Hogeschool Limburg biedt naast de bacheloropleiding in de Pop- en rockmuziek ook professionele en academische bachelor- en masteropleidingen aan in de studiegebieden Architectuur, Audiovisuele en beeldende kunst, Biotechniek, Gezondheidszorg, Handelswetenschappen en bedrijfskunde, Onderwijs en Muziek en podiumkunsten. Er zijn, naast het departement Music, nog vijf andere departementen en vier andere campussen in Hasselt Elfde Linie, Hasselt centrum, Diepenbeek en Genk. De Provinciale Hogeschool Limburg maakt deel uit van de Associatie Universiteit Hogeschool Limburg.

ONDERWERP 1 DOELSTELLINGEN VAN DE OPLEIDING

Facet1 Niveau en oriëntatie van de professioneel gerichte bachelor

Beoordelingscriteria:

De opleidingsdoelstellingen zijn er op gericht de student te brengen tot:

- het beheersen van algemene competenties als denk- en redeneervaardigheid, het verwerven en verwerken van informatie, het vermogen tot kritische reflectie en projectmatig werken, creativiteit, het kunnen uitvoeren van eenvoudige leidinggevende taken, het vermogen tot communiceren van informatie, ideeën, problemen en oplossingen, zowel aan specialisten als aan leken en een ingesteldheid tot levenslang leren;
- het beheersen van algemene beroepsgerichte competenties als teamgericht kunnen werken, oplossingsgericht kunnen werken in de zin van het zelfstandig kunnen definiëren en analyseren van complexe probleemsituaties in de beroepspraktijk en het kunnen ontwikkelen en toepassen van zinvolle oplossingsstrategieën, en het besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid samenhangend met de beroepspraktijk;
- het beheersen van beroepsspecifieke competenties op het niveau van een beginnend beroepsbeoefenaar.

Het oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding formuleerde haar doelstellingen op basis van een duidelijke opleidingsvisie waarmee de opleiding zich kan profileren in het veld als unieke professionele bachelor die studenten breed opleidt in het domein van de pop- en rockmuziek. Het opleidingsprofiel bestaat uit acht kerncompetenties:

- Visie en creativiteit: de student toont visie en creativiteit in de totstandkoming en uitvoering van muzikale processen en producten.
- Innoveren: de student kan onderzoekend omgaan met nieuwe contexten, processen en producten en vertaalt deze innovatief in zijn eigen praktijk.
- Vakexpert: de student bezit een breed scala aan vaktechnische kennis en vaardigheden die hij kan integreren en toepassen in zijn beroepspraktijk.
- Samenwerking: de student is in staat om samen met andere betrokkenen een actieve bijdrage aan een gezamenlijk product of proces te leveren.
- Communicatie: de student kan zijn handelen in verschillende contexten effectief en efficiënt overbrengen.
- Ondernemerschap: de student kan zelfstandig vorm geven aan een professioneel bestaan binnen de muzieksector.
- Methodisch en reflectief handelen: de student werkt planmatig, zelfkritisch en kan op basis daarvan de eigen kwaliteit en die van anderen permanent evalueren en verder ontwikkelen.
- Omgevingsgerichtheid: de student kan verbanden leggen tussen zijn eigen artistiek functioneren, de ontwikkelingen in pop- en rockmuziek en andere kunst disciplines en de maatschappelijke context.

Onder deze kerncompetenties zijn eindcompetenties bepaald die deels gemeenschappelijk zijn voor alle afstudeerrichtingen en deels verschillen per afstudeerrichting. De commissie waardeert dat hierbij aandacht is voor zowel de vakeigenheid van de afstudeerrichting als de interdisciplinariteit van de opleiding.

Het competentieprofiel maakt duidelijk hoe de opleiding met deze competenties ook de algemene bachelor competenties nastreeft. De commissie stelde vast dat de opleiding voor alle afstudeerrichtingen een voldoende niveau haalt in haar doelstellingen, conform de Vlaamse

Kwalificatiestructuur. De doelstellingen uit het competentieprofiel geven voldoende aandacht aan het evenwicht tussen kennis, vaardigheden en attitudes en integreren ook de algemene bachelor competenties zoals algemene denk- en redeneervaardigheden en probleemoplossend denken.

De opleiding dient volgens de commissie in haar doelstellingen wel meer aandacht te besteden aan onderzoekscompetenties. Het opleidingsprofiel expliciteert deze competenties te weinig om te kunnen stellen dat de opleiding op deze manier studenten voorbereid op het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek in hun beroepspraktijk. Daarnaast raadt de commissie de opleiding aan meer competenties die gericht zijn op het ontwikkelen van een internationale blik bij de studenten, op te nemen in het opleidingsprofiel. Ook expliciete doelstellingen ten aanzien van studentenmobiliteit moeten worden opgenomen. Tot slot vraagt de commissie de opleiding, gelet op de beroepsmogelijkheden na de opleiding, te overwegen om in de afstudeerrichting Muzikant pedagogisch-didactische competenties op te nemen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding dient meer op onderzoek gerichte competenties op te nemen in de doelstellingen.
- De commissie raadt de opleiding aan meer aandacht te besteden aan de internationale component in het opleidingsprofiel.

Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen

Beoordelingscriteria:

- De doelstellingen van de opleiding (uitgedrukt in eindkwalificaties van de student) sluiten aan bij de eisen die door (buitenlandse) vakgenoten en het relevante beroepenveld gesteld worden aan een opleiding in het betreffende domein (vakgebied/discipline en/of beroepspraktijk of kunstpraktijk). Ze zijn, ingeval van gereglementeerde beroepen, in overeenstemming met de reglementering of regelgeving ter zake.
- Voor professioneel gerichte bacheloropleidingen zijn de eindkwalificaties getoetst bij het relevante beroepenveld.

Oordeel van de visitatiecommissie   Muzikant: **voldoende**
Muziektechniek: **goed**
Muziekmanagement: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde met tevredenheid vast dat de opleidingsdoelstellingen voor alle afstudeerrichtingen voldoende zijn afgestemd op de noden en verwachtingen van het werkveld. De opleiding toetste bij de opstart de eindkwalificaties af bij het relevante beroepenveld en besliste ook op basis van deze noden gedifferentieerde doelstellingen voor de drie afstudeerrichtingen te formuleren. Een aantal competenties bleken voor alle afstudeerrichtingen van toepassing in het werkveld, waardoor de doelstellingen tevens een interdisciplinair karakter hebben. De commissie is tevreden over deze duidelijke profilering van afstudeerrichtingen (de muzikant als ondernemende creatieveling, de muziekmanager als creatief ondernemer en de muziektechnicus als creatieve versie van de geluidstechnicus), die toch nog een gemeenschappelijke stam kennen.

Deze vaststellingen werden bevestigd in de gesprekken die de commissie voerde met de vertegenwoordigers van het werkveld. Zij waarden dat de opleiding in haar doelstellingen focust op het breed opleiden van studenten en dat ze meer dan enkel het muzikale vooropstelt. Zo is

bijvoorbeeld de student binnen de afstudeerrichting Muzikant niet alleen uitvoerend maar ook creërend muzikant en heeft hij daarnaast ten minste elementaire kennis van geluidstechniek en muziekmanagement. De opleiding probeert met deze doelstellingen studenten ook voor te bereiden op een snel wijzigend landschap in de muziekindustrie, onder meer via de attitudes, projectwerking en de focus op brede inzetbaarheid. De commissie is erg positief over deze keuze voor brede inzetbaarheid, maar meent dat de opleiding wel nascholing kan overwegen om een sterkere profilering mogelijk te maken voor studenten of alumni die dat wensen.

Voor de afstudeerrichtingen Muzikant en Muziekmanagement gebeurde de afstemming van de doelstellingen volgens de commissie voornamelijk bij het lokale werkveld. Deze afstemming dient in de toekomst volgens de commissie een breder nationaal én internationaal karakter te krijgen, zodat men ook tegemoetkomt aan de verwachtingen van buitenlandse vakgenoten. Voor de afstudeerrichting Muziektechniek besluit de commissie dat de doelstellingen reeds zijn afgestemd op internationale eisen uit het beroepenveld.

Naast de afstemming op de noden van het werkveld werd bij de opstelling van het opleidingsprofiel ook rekening gehouden met de bestaande beroepsprofielen ('artiest muziek en zang', 'geluidsoptname en sonorisatie', 'productie van beheer van theater-, film- en audiovisuele voorstellingen', 'promotie van artiesten en voorstellingen' en 'technische leiding podiumkunsten') en de HBO-indicatoren Muziek uit Nederland.

De doelstellingen van de opleiding stemmen overeen met het domeinspecifiek referentiekader van de commissie. De commissie waardeert dat de opleiding wil nadenken over het expliciteren van onderzoekscompetenties, wat momenteel in het eigen opleidingsprofiel minder gebeurde dan in het domeinspecifiek referentiekader.

Op basis van de gevoerde gesprekken, kan de commissie besluiten dat de doelstellingen voldoende gekend zijn door docenten en studenten. Studenten weten ook dat ze de doelstellingen onder meer in de studiegids kunnen terugvinden. De communicatie van de opleidingsdoelstellingen naar abiturienten toe, verdient echter meer aandacht, vooral in kader van de toelatingsproef. Tot slot stelde de commissie vast dat het brede werkveld en andere externe betrokkenen beter op de hoogte kunnen worden gebracht van het opleidingsprofiel, zodat de naambekendheid en profilering van de opleiding in het werkveld groter worden.

Tot slot raadt de commissie de opleiding in het algemeen aan de doelstellingen nog meer te vergelijken met opleidingsprofielen van gelijkaardige opleidingen in het buitenland, zoals de opleiding zelf al stelde in haar zelfevaluatie rapport. Tijdens de gesprekken lieten de opleidingsverantwoordelijken ook blijken dat zij de internationale netwerken momenteel nog te veel onbenut laten in het kader van benchmarking.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan de opleidingsdoelstellingen nog meer te benchmarken met buitenlandse vakgenoten en gelijkaardige opleidingen in het buitenland.

Oordeel over onderwerp 1, doelstellingen van de opleiding: **voldoende**

Op basis van de oordelen over:

facet 1.1	niveau en oriëntatie	voldoende
facet 1.2	domeinspecifieke eisen	
	Muzikant	voldoende
	Muziektechniek	goed
	Muziekmanagement	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp **voldoende** generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 2 PROGRAMMA

Fact 2.1 Relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma

Beoordelingscriteria:

- Het programma is een adequate concretisering van de eindkwalificaties van de opleiding qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.
- De eindkwalificaties zijn adequaat vertaald in leerdoelen van (onderdelen van) het programma.
- De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de geformuleerde eindkwalificaties te bereiken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding besteedde veel aandacht aan het opstellen en verfijnen van het curriculum. Competenties werden geconcretiseerd in doelstellingen per opleidingsonderdeel, die vertaald werden naar leerinhouden. De commissie stelde vast dat deze inspanningen loonden en dat het opleidingsprogramma een logische opbouw kent waarin praktijk en theorie gezamenlijk worden opgebouwd. Er is voldoende aandacht voor zowel kennis en inzichten als vaardigheden en attitudes, wat studenten in staat stelt de doelstellingen te bereiken. De aandacht voor attitudes wordt door studenten en alumni expliciet als sterkte van de opleiding geformuleerd. Curriculumhervormingen, zoals het verplaatsen van het opleidingsonderdeel 'communicatievaardigheden' gebeurden voldoende onderbouwd en gebeurden op basis van signalen van studenten en docenten. Studenten en alumni waren positief over de reeds uitgevoerde programmawijzigingen. Het curriculum wordt jaarlijks geactualiseerd via de concordantietabellen. De commissie raadt de opleiding wel aan de resonantiegroep, waarop beroep werd gedaan bij de eigenlijke opbouw van het programma, ook in de toekomst structureel te organiseren en het programma op die manier systematisch te blijven evalueren en te optimaliseren.

Het opleidingsprogramma kent vanaf de start een opsplitsing in de drie afstudeerrichtingen. Vanaf het tweede semester dienen studenten van Muziektechniek ook een keuze te maken tussen PA en studio. In de eerste trajectschijf is er een gemeenschappelijke stam van negentien studiepunten voor de drie afstudeerrichtingen. De andere studiepunten worden opgevuld door

opleidingsonderdelen eigen aan de major (afstudeerrichting) en interdisciplinaire onderdelen. In de tweede trajectschijf bedraagt het gemeenschappelijk deel nog negen studiepunten en is er naast de major ook een keuze-onderdeel van drie tot zes studiepunten (minor). De derde trajectschijf focust helemaal op de major en een minorkeuzevak van drie tot zes studiepunten. Het programma wordt gekenmerkt door disciplinaire en interdisciplinaire projecten.

De competentiematrix maakt duidelijk wat de relatie is tussen de opleidingsonderdelen en de competenties van het opleidingsprofiel. Deze relatie wordt ook voor de studenten duidelijk dankzij het overlopen van de doelstellingen bij aanvang van elk opleidingsonderdeel. Wat betreft enkele algemene bachelor competenties, zoals reflectievaardigheden, meent de commissie dat deze nog te weinig expliciet vertaald zijn naar het programma. De studiefiches maken onvoldoende duidelijk waar deze vaardigheden aan bod komen en geëvalueerd worden, hoewel de commissie vaststelde dat er wel aan reflectie wordt gewerkt in een aantal opleidingsonderdelen. Ook de onderzoekende en kritische ingesteldheid kan in het programma meer expliciet aan bod komen. Taalvaardigheid heeft volgens de commissie slechts een beperkte plaats in het curriculum.

De commissie waardeert dat het opleidingsprofiel duidelijk herkenbaar is in het programma. Ook de interdisciplinariteit is volgens de commissie herkenbaar in het programma, onder meer via de projecten waarin studenten uit de drie afstudeerrichtingen nauw samenwerken en verder bouwen op elkaars expertise. De studenten zouden, in het kader van meer aandacht voor creativiteit en samenwerking, meer jamsessies met de verschillende afstudeerrichtingen op prijs stellen. Hierbij dient men wel het evenwicht tussen creativiteit en instrumentele vaardigheden in het programma te bewaken.

De commissie mist in het programma een duidelijke relatie met de maatschappelijke context. De studenten kunnen meer gestimuleerd worden om maatschappelijke, culturele en economische ontwikkelingen in relatie te brengen met de muziekindustrie en de rol, functie en positie van de popmuziek in de hedendaagse samenleving. Ook in de eindwerken blijft deze relatie onderbelicht en mist de commissie de referentie naar het bredere culturele of muzikale veld. Daarnaast meent zij dat de internationale dimensie in het programma kan vergroot worden. Hoewel er mogelijkheden zijn voor internationale projecten en stages en er hier en daar aandacht is voor bijvoorbeeld internationale regelgeving of buitenlandse producties, zitten er nog te weinig structurele internationale elementen in het programma van elke student. Ook studenten missen een aanzet tot internationaal denken in de opleiding. De opleiding kan volgens de commissie meer investeren in structurele internationale samenwerkingsverbanden en vaste internationale elementen in het programma, onder meer via aangepaste cursusinhouden en internationale gastdocenten. Zij waardeert wel reeds de geleverde inspanningen en begrijpt dat de opleiding zich, gezien de korte tijd van bestaan, nog niet heeft kunnen focussen op het internationale element. Eerst moesten immers de inhoud van de opleiding en de inbedding in het nationale werkveld worden gerealiseerd.

Op basis van de ingekeken documenten en gevoerde gesprekken, raadt de commissie de opleiding aan een groter aanbod aan keuzevakken te voorzien, vooral binnen de afstudeerrichting Muziekmanagement. Zij ondersteunt de intentie van de opleiding om hiervoor ook opleidingsonderdelen van andere departementen en opleidingen zoals Bedrijfsmanagement in overweging te nemen. De commissie is erg positief over de keuzemogelijkheid van het Persoonlijk Opleidingsproject (POP), waarmee een student relevante extra-curriculaire activiteiten kan inbrengen in zijn of haar studieprogramma. Zij meent wel dat de opleiding deze mogelijkheid nog breder kan inzetten en dat ze meer studenten kan stimuleren om van deze mogelijkheid gebruik te maken. Een groot aantal studenten voert reeds opleiding-gerelateerde activiteiten uit in de vrije tijd, met soms verstrekkende gevolgen voor de studielast. Daarnaast vragen een aantal studenten om een tweede instrument te kunnen kiezen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan alle algemene bachelorcompetenties expliciet te vertalen naar het opleidingsprogramma.
- De internationale dimensie en, in relatie daarmee, de aandacht voor taalvaardigheid in het programma dienen te worden vergroot.
- De opleiding dient blijvend te waken over het evenwicht tussen creativiteit en instrumentele en technische vaardigheden in het programma.

Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid van het programma

Beoordelingscriteria:

- Kennisontwikkeling door studenten vindt plaats via vakliteratuur, aan de beroeps- of kunstpraktijk ontleend studiemateriaal en via interactie met de beroepspraktijk, de kunstpraktijk en/of (toegepast) onderzoek.
- Het programma heeft aantoonbare verbanden met actuele ontwikkelingen in het vakgebied/de discipline.
- Het programma waarborgt de ontwikkeling van beroeps- of artistieke vaardigheden en heeft aantoonbare verbanden met de actuele beroepspraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de professionele gerichtheid van het opleidingsprogramma een sterk punt is. De studenten bevestigen dit en prijzen de veelvuldige interactie met het werkveld doorheen het programma. In de eerste plaats worden actuele ontwikkelingen in het werkveld opgenomen in het opleidingsprogramma via vakinhouden, stages en projecten. De opleiding heeft het programma ook afgestemd op de actuele ontwikkelingen in het vakgebied door aandacht te schenken aan ondernemerschap, digitalisering, aandacht voor het live-gebeuren en het opnemen van vaardigheden en attitudes die studenten moeten wapenen in de omgang met voortdurend wijzigende omstandigheden. Tot slot stelt de commissie dat de aanwezige actuele infrastructuur de studenten goed voorbereidt op de realiteit in het werkveld. Hierop wordt later dieper ingegaan (Onderwerp 4: voorzieningen).

De inhoud van het studiemateriaal is volgens de commissie voldoende actueel en afgestemd op de realiteit van het beroepenveld. De studenten waarmee de commissie gesproken heeft, zijn ook tevreden over het niveau van het cursusmateriaal. De commissie stelt wel dat het gebruik van aanvullende literatuur of ander studiemateriaal, bijvoorbeeld uit de bibliotheek, te weinig wordt gestimuleerd. Het overbrengen van de bibliotheek voor het departement naar de nieuwe campus kan hiertoe bijdragen. Ook het Persoonlijk Opleidingsproject, reeds eerder aangeduid als sterk punt, draagt bij aan de professionele gerichtheid van het programma, vooral als dit in de toekomst breder wordt ingezet zodat relevante werkveldervaring van studenten kan worden gevaloriseerd. Daarnaast rekent de opleiding op de verbinding met de beroepspraktijk via docenten die hun lesopdracht combineren met een job in de muziekindustrie. De commissie kan op basis van de gevoerde gesprekken besluiten dat deze ervaring ook daadwerkelijk wordt ingezet in de contactmomenten met studenten.

In het opleidingsprogramma wordt vanaf de eerste trajectschijf gewerkt met projecten die de banden met het werkveld aanhalen. Hierdoor is een snelle interactie met het werkveld voor studenten gegarandeerd. Zowel studenten, alumni als werkveldvertegenwoordigers halen deze projecten, zoals het organiseren van een festival, aan als sterk punt van de opleiding. Deze projecten geven ook de nodige aandacht aan interdisciplinariteit zoals deze ook in het beroepenveld

van belang is. Het afstudeerproject en de stage in de derde trajectschijf vormen tevens belangrijke pijlers in de professionele gerichtheid van het programma. In het afstudeerproject dient de student een eigen artistieke of creatieve praktijk uit te werken in de muziekwereld (los van de stage) wat een uitstekende voorbereiding op de instap naar het werkveld vormt. Met de vier fasen (ontwerp, uitvoering, presentatie en beoordeling) kent dit project een duidelijke structuur, opvolging en beoordeling. Zowel het proces als het product worden geëvalueerd.

De begeleiding van het afstudeerproject kan volgens de commissie nog worden versterkt, onder meer via een verbeterd stappenplan. Daarnaast dient er meer te worden ingezet op kritische redeneervaardigheden en diepgaande reflectie in het verslag van het afstudeerproject, alsook in het logboek van de stage. Door meer integratie van (vak)literatuur kan men studenten een kader bieden voor deze reflectie.

De stage voor de afstudeerrichtingen Muziekmanagement en Muziektechniek omvat 60 stage-dagen en vindt plaats in het relevante beroepenveld. De student wordt begeleid door een stagebegeleider van de opleiding maar dient wel zelf een stagebedrijf te kiezen en een stageplan op de stellen dat besproken wordt met de stagebegeleider en stageplaats. De commissie ondersteunt de intentie van de opleiding om op basis van goede ervaringen en ter inspiratie van de student een lijst met stagebedrijven aan te bieden zodat studenten ook voor de minder grote en gekende bedrijven kiezen, bijvoorbeeld ook in het westen van het land. De infosessie geeft studenten de nodige informatie over de stage en de doelstellingen die daarin voorop staan. De begeleiding en evaluatie worden onder meer gebaseerd op het logboek, de evaluatiegesprekken en het stage-rapport dat de student aan het einde van de stage dient te schrijven.

De vertegenwoordigers van het werkveld lieten de commissie weten dat een stage voor muzikanten een goede zaak zou zijn, zodat zij in de praktijk ook al zicht krijgen op wat productie inhoudt, hoe de samenwerking met managers en techniekers in het veld loopt. Ook een kijkstage in het tweede jaar wordt gesuggereerd. De commissie raadt de opleiding aan hierover na te denken, zodat men tegemoetkomt aan de vraag van alumni naar nog meer praktijkervaring in de eerste jaren van de opleiding.

De commissie waardeert de aanzetten tot internationale programma-inhouden zoals in de onderdelen Muziekgeschiedenis en Werkveldverkenning die het blikveld van studenten verruimen, maar meent dat in het programma te weinig vaste internationale activiteiten zitten voor alle studenten. De studenten van de afstudeerrichting Muziekmanagement nemen wel verplicht deel aan showcasefestival Eurosonic, de studenten van de afstudeerrichting Muziektechniek gaan naar de Musikmesse. Mogelijkheden voor buitenlandse stages en andere internationale uitwisselingsprojecten kunnen worden vergroot. De commissie ondersteunt de intentie van de opleiding om verder in te zetten op samenwerking met internationale bedrijven en netwerken. Het opstellen van een internationaliseringsplan kan hierbij een hulp zijn. Een ander belangrijk aandachtspunt betreft de aandacht voor maatschappelijke dienstverlening en praktijkgericht onderzoek binnen de opleiding, wat de commissie niet in elke afstudeerrichting aan bod zag komen. De commissie waardeert wel dat studenten in de projecten als Play & Game reeds gestimuleerd worden tot een onderzoekende attitude, onder meer ten aanzien van het implementeren van vernieuwingen. Daarnaast is zij tevreden over de integratie van projecten als Muzart en Burnout met bijvoorbeeld de plaatselijke jeugdinstelling, wat zij ook beschouwt als een aanzet van maatschappelijke dienstverlening.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan meer te investeren in kritische redeneervaardigheden en reflectie bij studenten, wat tot uiting zou moeten komen in de afstudeerprojecten.
- De opleiding dient de internationale componenten in het programma structureel te verstevigen, onder meer door een grotere inzet op internationale stages en uitwisselingen.

Facet 2.3 Samenhang van het programma

Beoordelingscriterium:

- Studenten volgen een inhoudelijk samenhangend opleidingsprogramma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is erg positief over de evenwichtige opbouw van het opleidingsprogramma. Het is duidelijk dat de basis wordt gelegd in de eerste trajectschijf, in de tweede trajectschijf al meer 'hands on' wordt gewerkt en het echt zelfstandig werken in relatie met de beroepspraktijk centraal staat in de derde trajectschijf. De contacturen verminderen naarmate men vordert in het traject, zodat de studenten meer tijd krijgen voor het zelfstandig werken aan projecten. Studenten en alumni merken ook op dat de opleidingsonderdelen steeds specifiekere worden en meer aansluiten bij de afstudeerrichting en de hierin gekozen opties, naarmate men in het traject vordert. De verticale leerlijnen zijn dus erg duidelijk, mede dankzij dezelfde naamgeving van opleidingsonderdelen die op elkaar volgen. De horizontale leerlijnen binnen het programma kunnen volgens de commissie nog worden versterkt. Het overleg over inhoudelijke raakvlakken tussen opleidingsonderdelen dient hiertoe meer systematisch te gebeuren en moet opgevolgd en geëvalueerd worden. De inhoudelijke linken tussen opleidingsonderdelen dienen naar studenten toe ook meer geëxpliciteerd te worden. Daarnaast zouden de raakvlakken tussen de afstudeerrichtingen, naast de bestaande interdisciplinaire projecten, nog meer kunnen worden ingezet voor interdisciplinaire samenwerking.

De inhoudelijke samenhang van het programma wordt bewaakt via overleg tussen docenten en wordt gecoördineerd door de popcoaches. De commissie vraagt de opleiding blijvend te waken over de systematiek van dit overleg. De commissie waardeert dat in het verleden al storende overlappen werden weggewerkt en dat na evaluatie van het programma steeds verbeteringen worden uitgevoerd die het programma meer samenhangend maken. Toch stelde de commissie vast dat de samenhang tussen de vakken beter kan worden geëxpliciteerd, zoals in de ECTS-fiches. Dit zou de samenhang duidelijker maken voor de studenten.

Ondanks de aanwezigheid van vele individuele trajecten en de keuzeminors slaagt de opleiding er volgens de commissie in om voldoende samenhang en een coherent programma te bewaken. Alle studenten hebben de mogelijkheid voor een individueel traject op basis van studieduurversnelling of -vertraging, bijna de helft van de studenten maakt gebruik van deze mogelijkheid. De volgtijdelijkheid van een aantal opleidingsonderdelen wordt goed bewaakt via de clusters en de concordantietabellen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding dient vooral de horizontale samenhang van het programma te versterken via structureel overleg tussen docenten.

Facet 2.4 Studieomvang

Beoordelingscriterium:

- De opleiding voldoet aan de formele eisen met betrekking tot de studieomvang, bachelor: tenminste 180 studiepunten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **oké**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De professioneel gerichte bacheloropleiding bestaat uit 3 studiejaren van elk 60 studiepunten. In totaal wordt dus een opleidingsprogramma georganiseerd van 180 studiepunten. De opleiding voldoet hiermee aan de formele eisen met betrekking tot de minimale studieomvang van een professioneel gerichte bachelor.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 2.5 Studielast

Beoordelingscriteria:

- De werkelijke studietijd wordt getoetst en sluit aan bij de normen vastgesteld krachtens decreet.
- Het programma is studeerbaar doordat factoren, die betrekking hebben op dat programma en die de studievoortgang belemmeren zoveel mogelijk worden weggenomen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **onvoldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde tijdens het bezoek vast dat de opleiding niet beschikt over formele studietijdmetingen. Studenten geven aan dat de studielast hoog is, maar de opleiding beschikt niet over gegevens of registraties van feedback die dit kunnen verduidelijken, bevestigen of ontkennen. De opleiding gaf in het zelfevaluatierapport aan dat ze het gebrek aan studietijdmetingen opvangt door onder meer individuele en groepsgesprekken, bevestigingen als Eva-OLOD en afhaakgesprekken. Omdat hier echter weinig tot geen informatie over beschikbaar is en dit veelal op informele basis plaatsvindt zonder schriftelijke neerslag, bleef dit voor de commissie onduidelijk. Zonder deze gegevens is het voor de opleiding dan ook niet mogelijk om na te gaan of de verhouding tussen de voorziene studietijd en de werkelijke studietijd. Ze kan ook niet nagaan of de spreiding van de studietijd over het programma evenwichtig is.

Zowel de studenten als de alumni geven aan dat de hoge studielast een goede voorbereiding is op het werkveld en dat de opleiding een goede voorbereiding geeft op het omgaan met deadlines. Hoewel de commissie dit beaamt, meent zij dat de opleiding de studietijd toch formeel dient te meten (kwantitatief en kwalitatief), om de resultaten ervan terug te koppelen naar het curriculum en de voorziene studietijd per opleidingsonderdeel. De commissie waardeert dat de opleiding reageert op signalen van de studenten in verband met de studietijd. Zo werden in kader van de combinatie afstudeerproject-stage, die in praktijk weinig wordt gemaakt en die studenten erg moeilijk haalbaar vinden, de informatie en deadlines voor deze opleidingsonderdelen vroeger

gegeven. Toch betreurt de commissie dat er van deze registratie en aanpassing geen neerslag is en dat de aanpassing niet werd gekaderd in een globale aanpak van de studietijd. Een analyse over de oorzaak van dergelijke signalen, is volgens de commissie noodzakelijk om goede verbeteracties op te zetten.

Om de gepercipieerde hoge studielast te verlagen, zou de opleiding haar initiatieven nog verder kunnen uitwerken en toepassen. Zo kan het Persoonlijk Opleidingsproject bij studenten meer gestimuleerd worden. Op die manier kunnen meer studenten relevante activiteiten in het werkveld integreren. Dit kan de combinatie ervan met de studie meer haalbaar maken. Een degelijke analyse van de perceptie van te hoge studielast en hierop afgestemde verbetermaatregelen lijken de commissie cruciaal, vooral in kader van de geringe doorstroom die de opleiding heeft.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie dringt aan op het organiseren van formele studietijdmetingen.
- De opleiding dient te analyseren of de effectieve studietijd en spreiding in evenwicht zijn met de voorziene studietijd en spreiding.
- De commissie vraagt meer aandacht voor maatregelen om studiebelemmerende factoren weg te werken.

Facet 2.6 Afstemming tussen vormgeving en inhoud

Beoordelingscriteria:

- Het didactisch concept is in lijn met de doelstellingen.
- De werkvormen sluiten aan bij het didactisch concept.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het didactische concept van de opleiding focust op opdrachtgestuurd projectonderwijs waarbij men inzet op een variatie aan werkvormen, individuele begeleiding en een lineaire opbouw naar meer complexiteit, zelfstandigheid en specialisatie. De keuze voor een (inter)disciplinair perspectief komt tot uiting in projectwerking en het aan bod laten komen van kennis en vaardigheden in functionele opdrachten die zo dicht mogelijk aansluiten bij de beroepspraktijk. De commissie is van mening dat dit didactisch concept aansluit bij de vooropgestelde doelstellingen. Voor een aantal doelstellingen mist zij echter passende werkvormen, zoals voor communicatieve vaardigheden. De commissie mist daarnaast een verwijzing naar de didactische uitwerking met betrekking tot onderzoekcompetenties, die wel expliciet in de doelstellingen zijn opgenomen.

Op basis van de gevoerde gesprekken en de ingekeken documenten besluit de commissie dat de opleiding gebruik maakt van een diversiteit aan werkvormen, zoals hoorcolleges, practica, projecten, stages en individuele begeleiding. Vooral de (interdisciplinaire) projecten en de bandprojecten, waarbij ook de rol van de docent als coach aansluit bij de doelstellingen van deze opleidingsonderdelen, behoren volgens de commissie tot de sterke punten. Daarnaast stelde de commissie met tevredenheid vast dat de gekozen werkvormen aansluiten bij de vakinhouden. Ook de groeps grootte wordt aangepast aan de vakinhoud en nood aan (individuele) begeleiding. De commissie raadt de opleiding wel aan de werkvormen ook af te stemmen op de resultaten van de studentenbevragingen binnen de afstudeerrichtingen. Daaruit bleek dat studenten niet over alle gekozen werkvormen tevreden zijn. Studenten bleken wel erg tevreden over de (interdisciplinaire) projecten en de werkvormen die contact met het werkveld noodzakelijk maken, omdat deze de realiteit van het latere beroepenveld benaderen.

Meer samenwerking tussen de afstudeerrichtingen met betrekking tot de keuze van werkvormen kan volgens de commissie zinvol zijn. Het gebrek aan systematisch overleg over didactiek en daarop afgestemde werkvormen en leermiddelen zorgt immers voor gemiste leeransen, zoals met betrekking tot de geplande inzet van peerassessment binnen de afstudeerrichting Muziekmanagement.

De commissie is tot slot tevreden over de gehanteerde onderwijsmiddelen binnen de opleiding. Eigen cursussen, handboeken, websites, partituren, handleidingen, tijdschriften en audio- en videomateriaal zijn van voldoende hoog (didactisch) niveau, toegankelijk voor studenten en congruent met het didactisch concept en de doelstellingen. De informatie over de werk- en leermiddelen is bovendien opgenomen in de studiegids. Het gebruik van het elektronisch platform Blackboard is volgens de commissie voor verbetering vatbaar. Studenten lieten de commissie weten dat dit niet consequent binnen alle opleidingsonderdelen wordt gebruikt en het platform is niet altijd even toegankelijk voor de studenten.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding dient werkvormen te voorzien voor alle doelstellingen, ook voor communicatieve en onderzoeksvaardigheden.
- De commissie raadt de opleiding aan over de afstudeerrichtingen heen meer samen te werken inzake didactiek, zodat geslaagde werk- of begeleidingsvormen bijvoorbeeld overal kunnen worden ingezet.

Facet 2.7 Beoordeling en toetsing

Beoordelingscriterium:

- Door de beoordelingen, toetsingen en examens wordt adequaat en voor studenten inzichtelijk getoetst of de studenten de leerdoelen van (onderdelen van) het programma hebben gerealiseerd.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding kiest voor competentiegericht opleiden en streeft in lijn daarmee naar toetsing van kennis, vaardigheden, attitudes en geïntegreerde competenties. Een tweede belangrijke pijler van de evaluatie binnen de opleiding betreft feedback. De commissie waardeert sterk dat de opleiding inzet op continue feedback naar studenten, zowel tijdens het leerproces als na de eindevaluatie. Dit sluit ook aan op het didactisch concept en de rol van docent als coach. De commissie meent wel dat de opleiding werkt dient te maken van een toetsbeleidsplan in functie van het competentiegericht evalueren van de student, waarin gangbare afspraken formeel worden vastgelegd en de visie duidelijk kan worden gecommuniceerd naar alle betrokkenen.

De variatie aan toetsvormen is duidelijk in de evaluatiematrix, die tevens als instrument voor kwaliteitsbewaking van de toetspraktijk gehanteerd wordt. De commissie is van mening dat de evaluatievormen aansluiten bij de doelstellingen. Bovendien zijn deze ook in overeenstemming met de gehanteerde werkvormen binnen de opleidingsonderdelen. Zo worden bij hoorcolleges bijvoorbeeld meer schriftelijke en mondelinge examens georganiseerd en wordt bij meer praktijkgerichte onderdelen die op vaardigheden focussen eerder gekozen voor skill sample tests en portfolio's. Met uitzondering van het project krijgt een student voor elk opleidingsonderdeel twee examenansen. De uiteindelijke deliberatie gebeurt door de examencommissie. Deze en andere regels zijn opgenomen in het onderwijs- en examenreglement.

Sommige studenten lieten de commissie weten dat de beoordelingscriteria in de verschillende opleidingsonderdelen niet altijd duidelijk zijn. Hoewel de criteria beschikbaar zijn in de studiegids en op het elektronisch leerplatform, vinden niet alle studenten hun weg naar deze bronnen. Binnen sommige opleidingsonderdelen worden de evaluatiecriteria wel overlopen in de contactmomenten. Toch zijn de criteria zoals ze daar te vinden zijn, voor studenten niet altijd voldoende transparant of gedetailleerd. De commissie meent dan ook dat deze criteria verder geëxpliciteerd en gecommuniceerd moeten worden, zowel naar studenten als naar stagebegeleiders in het werkveld. Stagebegeleiders lieten de commissie namelijk weten dat zij niet altijd vooraf beschikken over de evaluatiecriteria, wat de procesbegeleiding van de student niet ten goede komt. Daarnaast vragen de stagebegeleiders ook eenvoudige criteria, zodat al te veel formele beoordelingsdocumenten niet nodig zijn. Omdat de beoordelingscriteria niet altijd transparant en helder zijn afgestemd op de vooropgestelde competenties, worden ze nu niet systematisch gebruikt door alle docenten. De commissie raadt de opleiding ook aan verder werk te maken van de competentiegids waarbij de link tussen de criteria en de vooropgestelde competenties wordt verhelderd.

In de visie van de opleiding op evalueren, speelt feedback een belangrijke rol. De commissie stelde op basis van de gevoerde gesprekken vast dat dit ook in de praktijk wordt waargemaakt. Volgens de commissie is de grote openheid en bereikbaarheid van de docenten hierbij een pluspunt. Ook de studenten bleken erg tevreden te zijn over de constructieve feedback die zij krijgen van docenten. De commissie ondersteunt de intentie van de opleiding om deze feedback en evaluatie in een studentendossier te integreren, om de schriftelijke neerslag ervan te garanderen en van begeleiding, evaluatie en feedback één geheel te maken. Daarnaast wil ze opleiding stimuleren om verder te gaan met het ontwikkelen en implementeren van peerassessment.

De commissie waardeert dat de opleiding jury's inzet bij de beoordeling van vooral projecten en praktische opleidingsonderdelen waarbij de beoordeling niet op papier gebeurt, zoals binnen de afstudeerrichting Muzikant. De criteria worden dan vooraf meegedeeld aan de juryleden. De opleiding beschikt echter nog niet over een beslissingsboom die duidelijk maakt welke elementen tot welke score leiden. Dit zou de evaluatie transparanter maken. Daarnaast kan inspraak voor studenten in het toetsgebeuren het draagvlak van de criteria vergroten.

Bij de evaluatie van de stage en het eindwerk kiest de opleiding voor een brede evaluatie die zowel rekening houdt met het proces als met het product en die door verschillende personen gebeurt. Dit stelt de commissie erg op prijs. De feedback bij de eindevaluatie van de stage kan volgens de studenten wel worden verbeterd. In enkele gevallen kregen zij een cijfer zonder verder toelichting. Andere studenten kregen wel meer toelichting.

De commissie is van oordeel dat de kwaliteit van de gehanteerde evaluatie voldoet. De examenvragen zijn relevant voor de vooropgestelde doelstellingen en toetsen voldoende naar kennis, inzicht en vaardigheden. De examenvragen zijn erop gericht de student te bevragen over het geheel van de leerinhouden. De door de opleiding gehanteerde opdrachten zijn van voldoende hoog niveau en toetsen de student op een niveau conform het niveau van de opleiding in de VKS.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie beveelt aan evaluatiecriteria meer gedetailleerd uit te werken en te waken over een degelijke implementatie ervan, aangestuurd vanuit een toetsbeleidsplan.
- De opleiding dient evaluatiecriteria duidelijker naar studenten, stagebegeleiders en externe juryleden te communiceren.
- De commissie raadt de opleiding aan een beslissingsboom op te stellen en te implementeren om de evaluatie meer transparant te maken.

Facet 2.8 Masterproef

Dit facet is niet van toepassing voor een professioneel gerichte bacheloropleiding.

Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden

Beoordelingscriteria:

Het programma sluit qua vorm en inhoud aan bij de kwalificaties van de instromende studenten bachelor:

- diploma secundair onderwijs, diploma van het hoger onderwijs van het korte type met volledig leerplan, diploma van het hoger onderwijs voor sociale promotie of een diploma of getuigschrift dat bij of krachtens een wet, decreet, Europese richtlijn of een andere internationale overeenkomst als gelijkwaardig wordt erkend;
- door het instellingsbestuur bepaalde voorwaarden voor personen die niet aan bovengenoemde voorwaarden voldoen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding hanteert een uitzondering op de gangbare toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding door het inrichten van een toelatingsproef. Daarnaast hanteert zij de decretaal voorziene toelatingsvoorwaarden voor de bacheloropleiding.

De toelatingsproef kende in het verleden binnen elke afstudeerrichting drie fasen, namelijk een digitale aanmelding (1), een schriftelijke proef en portfolio (2) en een praktische proef en motivatiegesprek (3). Binnen de afstudeerrichting Muzikant wordt in de eerste en de tweede fase ook een opname ingeleverd. Vanwege het hoge aantal kandidaat-studenten en de hoge werklast van deze toelatingsprocedure, werd deze aangepast naar twee fasen, waarbij de schriftelijke proef in fase 2 van de toelatingsproef werd opgenomen. De beoordeling in deze fasen gebeurt door een team van de popcoach en minstens twee lectoren per specialisatie of instrument. De commissie apprecieert dat de opleiding bij de toelatingsproef zowel rekening houdt met de kennis en vaardigheden als met de motivatie en ruimte voor progressie. Het evenwicht tussen deze factoren is voor de commissie echter onduidelijk. Ook de studenten weten niet of hun motivatie dan wel hun kennis de doorslag gaf bij de toelating.

De commissie waardeert de reeds uitgevoerde aanpassingen aan de toelatingsproef maar meent dat de opleiding dringend werk moet maken van een onderzoek naar het effect van de toelatingsproef op de instroom, doorstroom en resultaten van studenten. Op die manier kan de toelatingsproef beter geëvalueerd en verbeterd worden.

Binnen de afstudeerrichting Muzikant wordt het aantal beschikbare plaatsen evenredig verdeeld over de verschillende instrumenten. Er is een tekort aan instroom van toetsenisten. De opleiding hoopt met meer naam bekendheid van de opleiding ook meer kandidaten aan te trekken.

De commissie is van oordeel dat de opleiding rekening houdt met de kenmerken en vooropleiding van de studenten, maar dat ze het niveau van de opleiding in het eerste jaar vooral afstemt op het minimale instroomniveau. Zij meent dat een combinatie van instapcursussen of vooropleidingen en differentiatie van sterkere studenten via meer uitdagende opdrachten aangewezen is om het programma ook voldoende uitdagend te maken voor de studenten met meer voorkennis en relevante ervaring. Dit zal het startniveau optrekken. Deze differentiatie is reeds aanwezig in een aantal praktische vakken, waar eerst een test wordt gedaan om het startniveau te bepalen en waar studenten met meer voorkennis vervangopdrachten en vrijstelling van de lessen krijgen.

Dit kan volgens de commissie als differentiatievoorbeld dienen voor andere opleidingsonderdelen. Studenten met beperkte voorkennis en ervaring waarden dat er in de eerste trajectschijf wordt gestart met de basis. Enkele studenten met meer voorkennis en ervaring vonden het soms frustrerend dat er in het eerste jaar veel herhaling zat.

De commissie is van mening dat de opleiding meer kan inzetten op de erkenning van elders verworven competenties (EVC), vooral omdat de instromende studenten in de opleiding vaak relevante ervaringen hebben opgedaan en parallel met de opleiding blijven opdoen. Momenteel wordt de procedure voor erkenning van EVC en EVK van de hogeschool gevolgd, maar studenten van de opleiding maken hier zelden of nooit gebruik van. De opleiding kan het aanvragen van EVC sterker stimuleren, zodat ook de hoge studielast bij een aantal studenten die studie en werk combineren, meer draaglijk wordt. De commissie ondersteunt de intentie van de opleiding om het erkennen van EVC's te integreren in het persoonlijk opvolgplan van de student, dat in ontwikkeling is. De opleiding kan tevens via het persoonlijk opleidingsproject de reeds aanwezige kennis en vaardigheden sterker valoriseren en dit sterk element in de opleiding als differentiatie instrument gaan hanteren.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding dient het effect van de toelatingsproef op de instroom, doorstroom en kwaliteit van de uitstroom te onderzoeken om de proef gefundeerd te kunnen optimaliseren.
- De commissie raadt de opleiding aan meer gedifferentieerde leerroutes te voorzien in aanloop naar de instroom en tijdens de eerste trajectschijven.
- De commissie vraagt de opleiding om studenten te stimuleren een EVC en EVK aan te vragen, om aan te sluiten op het specifieke profiel van de instroom.

Oordeel over onderwerp 2, programma: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 2.1	relatie tussen doelstellingen en inhoud van het programma	voldoende
facet 2.2	eisen professionele gerichtheid van het programma	goed
facet 2.3	samenhang van het programma	goed
facet 2.4	studieomvang	oké
facet 2.5	studielast	onvoldoende
facet 2.6	afstemming tussen vormgeving en inhoud	voldoende
facet 2.7	beoordeling en toetsing	voldoende
facet 2.8	masterproef	niet van toepassing
facet 2.9	toelatingsvoorwaarden	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp **voldoende** generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt ze dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

Ondanks de onvoldoende op het facet 'studielast' meent de commissie dat het opleidingsprogramma studenten in staat stelt de vooropgestelde doelstellingen te bereiken. De opleiding organiseert momenteel geen studietijdmetingen maar de commissie zag geen indicaties dat de studietijd de kwaliteit van het programma dermate ondermijnt dat de positieve vaststellingen, vooral inzake de professionele gerichtheid en de samenhang van het programma, dit tekort niet zouden kunnen compenseren.

ONDERWERP 3 INZET VAN HET PERSONEEL

Facet 3.1 Kwaliteit van het personeel

Beoordelingscriterium:

- Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Oordeel van de visitatiecommissie: **goed**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Het personeelsbeleid van de opleiding wordt aangestuurd door het hogeschoolpersoneelsbeleid en is voor de concrete vertaling naar de opleiding nog in volle ontwikkeling. De opleiding beschikt bijvoorbeeld nog niet over gedetailleerde functiebeschrijvingen. Vooral voor de popcoaches meent de commissie dat deze functiebeschrijvingen verder ontwikkeld moeten worden, zodat hun taakbelasting duidelijker wordt. Momenteel omvat hun functie een veelheid aan opdrachten en is het voor hen, noch voor anderen, duidelijk welk percentage van hun opdracht zij hiervoor beschikbaar hebben. Ook bij de docenten binnen de opleiding is de invulling van de aanstellingspercentages niet altijd helder. De commissie waardeert dat de opleiding een duidelijke taakinvulling als prioriteit van het personeelsbeleid aanduidde. Op die manier kan ook verbetering gebracht worden in het takenpakket van de popcoaches, dat momenteel erg versnipperd is.

Het aanwervingsbeleid wordt aangestuurd door het centrale niveau van de hogeschool. De selectie van nieuwe personeelsleden is een gedeelde verantwoordelijkheid van de opleidingscoaches en een team van de hogeschool. Kandidaten dienen na de elektronische aanmelding en eerste selectie op gesprek te komen. Nadien moeten zij een proefles geven en een evaluatie maken. De selectiecriteria focussen op vakexpertise, pedagogische expertise en vertrouwdheid met of ervaring in het werkveld. Nieuwe personeelsleden krijgen een introductiegesprek en worden verder begeleid door de popcoaches en door de dienst onderwijs van de hogeschool, die ook sessies organiseert rond bijvoorbeeld toetsing en competentiegericht onderwijs. Deze sessies staan niet alleen open voor nieuwe personeelsleden.

Personeelsleden worden verder in hun loopbaan begeleid en opgevolgd via functioneringsgesprekken. Administratief en technisch personeel krijgt jaarlijks een functioneringsgesprek, onderwijzend personeel tweejaarlijks. De commissie waardeert dat de popcoaches tijdens deze gesprekken met docenten ook de resultaten van studentenbevragingen en eventuele verbeteracties worden besproken. De evaluatie van personeelsleden gebeurt op centraal niveau en volgt de protocollen van de hogeschool. Het evaluatiedossier bevat onder meer de resultaten van de studentenbevragingen, verslagen van functioneringsgesprekken en taakfiches. Ook de benoeming van het personeel wordt centraal aangestuurd via een duidelijk protocol.

De commissie stelde vast dat de inhoudelijke en onderwijskundige kwalificaties van het personeel volstaan. Een behoorlijk aantal docenten bezitten naast hun basisdiploma ook een didactisch diploma met betrekking tot muzikale vakken. Andere docenten bezitten vooral vakdeskundigheid maar worden door de popcoaches begeleid op didactisch vlak. Zij geven bijvoorbeeld ondersteuning inzake leerlijnen en evaluaties, die door de docenten sterk gewaardeerd wordt. Studenten zijn over het algemeen tevreden over de kwaliteiten van de docenten. De meeste docenten zijn volgens hen voldoende didactisch onderlegd en wanneer dit niet het geval is, kunnen zij docenten vragen de toelichting te hernemen. Bovendien ervaren studenten dat docenten voldoende bereikbaar zijn voor extra uitleg. De commissie waardeert ook dat het departementshoofd vaak lessen van docenten bijwoont en opbouwende feedback geeft om hen te ondersteunen op didactisch vlak. Toch stelt zij dat de didactische vorming nog meer aandacht verdient, bijvoorbeeld via meer ondersteuning vanuit het centrale hogeschoolniveau. Personeelsleden kunnen elektronisch een aanvraag doen voor zowel vakinhoudelijke als didactische of organisatorische navorming bij de popcoach.

De commissie stelde vast dat de aanwerving van administratief en technisch personeel op departementaal niveau, zoals de verantwoordelijke voor het beheer van de campus en de studentenbegeleider, een grote ondersteuning is voor het onderwijzend personeel van de opleiding. De ondersteuning van de algemene diensten personeelsbeleid en professionalisering dient volgens de commissie te worden uitgebreid, zoals eerder vermeld. Tot slot acht de commissie het zinvol om in de toekomst meer in te zetten op systematisch overleg in het team, zodat didactische expertise ook via gezamenlijk overleg kan worden gedeeld en zodat didactische keuzes en leerlijnen in teamverband kunnen worden besproken. In het personeelsteam wordt momenteel vooral op informele manier overleg gepleegd. De commissie erkent de meerwaarde van dit informeel overleg en prijst de opleiding voor de onderlinge sfeer in het team, maar meent dat dit moet worden aangevuld met systematischer overleg. Zij is dan ook positief over de intentie van de opleiding om te starten met een opleidingsraad waarin frequent zal worden overlegd met een kern van de personeelsleden. Daarnaast is meer systematiek nodig in de vakgroepwerking, die momenteel slechts een aanzet kent binnen enkele opleidingsonderdelen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding dient de functiebeschrijvingen op opleidingsniveau verder te ontwikkelen.
- De commissie vraagt meer aandacht voor formele en systematische overlegmomenten in het personeelsteam.

Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid

Beoordelingscriterium:

- Het onderwijs wordt voor een belangrijk deel verzorgd door personeel dat een verbinding legt tussen de opleiding en de beroeps- of kunstpraktijk.
- Bij de daartoe in aanmerking komende opleidingen dient daarenboven voldoende personeel te beschikken over kennis en inzicht in de desbetreffende beroeps- of kunstpraktijk.

Oordeel van de visitatiecommissie: goed

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie heeft vastgesteld dat de professionele gerichtheid van het personeel sterk is. Deze conclusie werd ook bevestigd door studenten, alumni en vertegenwoordigers van het werkveld. Het onderwijzend personeel heeft een sterke voeling met het werkveld en slaagt er volgens de

commissie ook in om deze actuele expertise in te zetten in de lessen. Een groot aantal docenten in de opleiding staat met één voet in het werkveld omdat zij hun lesopdracht combineren met een andere job in de sector. De andere docenten hebben relevante beroepservaring opgedaan in het verleden en onderhouden nog steeds goede contacten met het werkveld. Dit maakt dat studenten groot respect hebben voor de expertise van hun docenten, wat het leerproces volgens de commissie zeker ten goede komt.

De vakinhoudelijke expertise van het onderwijzend personeel dekt volgens de commissie ook een breed spectrum. Voor elke afstudeerrichting en optie binnen deze richting beschikt de opleiding over de nodige specialisaties in het personeelsteam. Er is ook kennis van en ervaring met verschillende muziekstromingen, stijlen en visies. Waar nodig wordt de expertise van het onderwijzend personeel ook aangevuld via de inzet van gastdocenten. Daarnaast kunnen docenten de eigen expertise ook verbreden of verdiepen via vakinhoudelijke professionaliseringsactiviteiten. Deze worden aangevraagd door de individuele personeelsleden. Indien uit studentenbevragingen of ander informatie zou blijken dat de vakinhoudelijke expertise van docenten niet aan de norm voldoet, wordt dit besproken in de functioneringsgesprekken.

Ook de structurele samenwerking met het werkveld, bijvoorbeeld via de jury's die opdrachten van studenten mee evalueren of via projecten die in het beroepenveld plaatsvinden, versterkt de professionele gerichtheid van het onderwijzend personeel. Hun kennis van het werkveld stelt hen volgens de commissie in staat studenten via de opleiding een zicht te geven op het latere beroepenveld en hen inhoudelijk voor te bereiden op een carrière in de muziekindustrie.

Verbetermogelijkheden voor de opleiding ziet de commissie nog op het vlak van docentenuitwisseling, betrokkenheid van docenten bij internationale projecten en praktijkonderzoek of maatschappelijke dienstverlening. Ook de inzet van internationale gastdocenten kan een meerwaarde zijn. De commissie erkent wel dat de kleine lesopdrachten van docenten hen minder inzetbaar maken voor internationale uitwisseling en voor onderzoeksprojecten. Extra professionalisering om docenten voor te bereiden op het uitvoeren van praktijkgericht onderzoek is volgens de commissie aangewezen.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 3.3 Kwantiteit personeel

Beoordelingscriterium:

- Er wordt voldoende personeel ingezet om de opleiding met de gewenste kwaliteit te verzorgen.

Oordeel van de visitatiecommissie: voldoende

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie meent dat de opleiding beschikt over een voldoende groot personeelsteam om de opleiding kwalitatief vorm te geven. De opleiding beschikte voor het academiejaar 2011–2012 over 20,67 voltijdse eenheden. Deze worden ingevuld met 48 docenten en 2 administratieve personeelsleden. De leeftijdsverdeling van de personeelsleden is voldoende evenwichtig met 10% tussen 20 en 29 jaar, 28% tussen 30 en 39 jaar, 40% tussen 40 en 49 jaar en 12% tussen 50 en 59 jaar. Het aantal mannelijke personeelsleden is echter veel hoger dan het aantal vrouwelijke personeelsleden. Bij de docenten gaat het zelfs om een verhouding van 45 ten opzichte van 3.

De student-lectorratio van de opleiding bedraagt ongeveer 2,75, wat volgens de commissie erg hoog is.

Een groot aantal personeelsleden werkt deeltijds voor de opleiding. 46% van de personeelsleden is aangesteld als gastdocent, 48% als lector, 2% als praktijklector en 4% als contractueel personeelslid. Ondanks deze kleine opdrachten slagen de docenten erin voldoende bereikbaar te zijn voor studenten. Toch kan een teveel aan gastdocenten het profiel en de continuïteit van de opleiding belemmeren. Door de voltijdse aanstelling van de popcoaches probeert de opleiding een evenwicht te bewaren tussen een kernteam dat de opleiding kan dragen en voldoende brede expertise via docenten met een kleinere opdracht die met één voet in het werkveld staan. De commissie meent echter dat dit evenwicht nog niet volledig bereikt is en dat het takenpakket van de popcoaches te uitgebreid en te versnipperd is. Op basis van de gesprekken besluit de commissie dat de werkbelasting van de docenten haar maximum nog niet heeft bereikt, mede dankzij de grote inzet die zij voor de opleiding vertonen, maar dat de werklast van de popcoaches en van het waarnemend departementshoofd te groot is. Omdat de popcoaches een cruciale rol spelen voor de vormgeving van de opleiding, het aansturen, coördineren, motiveren, (didactisch) begeleiden en ondersteunen van het team, meent de commissie dat andere taken, zoals het aansturen van internationalisering, ombudsdienst, kwaliteitszorg en infrastructuur, een te groot risico inhouden op overbelasting en burn-out. Bovendien meent de commissie dat de combinatie van begeleider, evaluator en ombudspersoon in één persoon en binnen eenzelfde opleiding niet goed is voor de onafhankelijkheid.

De commissie is van mening dat opleiding moet nadenken over een aantal docenten met grotere opdrachten. Zij zouden onder meer via de opleidingsraad, de opleiding mee kunnen dragen en meer verantwoordelijkheden op zich kunnen nemen naast hun lesopdracht, om de popcoaches te ondersteunen. Een aantal docenten lieten de commissie weten bereid te zijn meer taken op zich te nemen, naast de lesopdracht.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan een meer evenwichtige takenverdeling te realiseren over het gehele personeelsteam.
- De commissie ondersteunt de intentie van de opleiding om een aantal grotere aanstellingen te realiseren zodat een kernteam de opleiding kan dragen en de popcoaches kan ondersteunen.

Oordeel over onderwerp 3, inzet van het personeel: [voldoende](#)

Op basis van de oordelen over:

facet 3.1	kwaliteit personeel	goed
facet 3.2	eisen professionele gerichtheid	goed
facet 3.3	kwantiteit personeel	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp **voldoende** generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 4 VOORZIENINGEN

Facet 4.1 Materiële voorzieningen

Beoordelingscriterium:

- De huisvesting en materiële voorzieningen zijn toereikend om het programma te realiseren.

Oordeel van de visitatiecommissie: **excellent**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie was erg onder de indruk van de nieuwe infrastructuur waarin de opleiding vorm krijgt. In samenwerking met de provincie kon de hogeschool investeren in een nieuwe eigen infrastructuur voor het departement Music, de campus Bootstraat. In combinatie met de campus Elfde-Linie, waar studenten gebruik kunnen maken van algemene diensten zoals het studentenrestaurant, de bibliotheek en de IT-dienst, stelt deze nieuwe campus alle materiële voorzieningen ter beschikking die de opleiding nodig heeft. Studenten en docenten van de opleiding Muziektechniek beschikken op de campus Elfde-Linie nog over een praktijklokaal waar zij erg tevreden over zijn en dat ook volgens de commissie aan de noden voldoet. De centrale diensten, waaronder de directie facilitaire diensten, de dienst aankoop, de dienst campus-beheer, de dienst logistiek en de IT-dienst ondersteunen meer de materiële voorzieningen voor de opleiding.

De docenten en studenten kunnen gebruikmaken van de centrale bibliotheek van de hogeschool op de campus Elfde-Linie, waar ook relevant materiaal te vinden is voor de opleiding. Op basis van de gevoerde gesprekken besluit de commissie dat studenten hier zelden tot nooit gebruik van maken. Zij meent echter dat dit goed wordt opgevangen door het gebruik van digitaal materiaal, en ondersteunt de intentie van de opleiding om de bibliotheek voor de opleiding te verhuizen naar de nieuwe campus, wat het gebruik ervan ten goede zal komen.

Op de campus Bootstraat beschikt de opleiding over een onthaal met uitleendienst, een open studentenruimte, een opnamestudio met controlekamers, 2 soundlabs, 3 lokalen voor muziektheorie en 9 lokalen voor muzieklessen, waaronder één vast leslokaal per instrument. Deze voldoen alle aan de nodige akoestische- en geluidsisolerende normen. Er werden drie niveaus van isolatie gehanteerd; de theoretische leslokalen met een beperkte geluidsisolatie, de repetitieruimten en praktijklokalen met een sterke geluidsisolatie en de studio die een zeer hoge norm haalt. In de kelder wordt nog gewerkt aan een archief en een ruimte waar studenten aan projecten en opdrachten kunnen werken. Daarnaast beschikken personeelsleden over de nodige vergaderlokalen en bureau ruimtes. Studenten kunnen lockers gebruiken om instrumenten op te bergen. De samenwerking met de Muziekodroom bestaat vooral in het gebruiken van de concertzalen. Daarnaast wordt nog samengewerkt met externe firma's en concertzalen voor projecten en het huren van muziek technisch materiaal.

De toegankelijkheid van de infrastructuur op de verschillende campussen volstaat volgens de commissie. Wanneer de voorziene lift geïnstalleerd wordt, zal ook de kelder toegankelijk zijn voor bijvoorbeeld rolstoelpatiënten. De commissie is ook erg positief over de toegankelijkheid van de lokalen voor studenten naast de contacturen. In de toekomst zal het voor studenten ook mogelijk zijn om 's avonds repetitieruimten, de studio en controlekamers te gebruiken via een elektronisch toegangssysteem.

De aanwezige infrastructuur voldoet hiermee aan de onderwijsnoden en de wensen van zowel personeelsleden als studenten en draagt volgens de commissie sterk bij aan de kwaliteit van de opleiding in de drie afstudeerrichtingen. Zij waardeert ook dat er bij de ontwerpfasen en de aankoop van nieuw materiaal rekening werd gehouden met de noden van het personeel en de studenten op basis van de ervaringen uit het verleden. Daarnaast vindt zij het positief dat het ontwerp van de nieuwe infrastructuur aansluit bij het opleidingsconcept; meer dan voorheen hebben de studenten van de drie afzonderlijke afstudeerrichtingen bijvoorbeeld regelmatig en intensief contact met elkaar. De commissie kan dan ook besluiten dat de aanwezige materiële voorzieningen van de opleiding een voorbeeld zijn voor alle opleidingen in deze sector, ook internationaal.

Aanbevelingen ter verbetering:

/

Facet 4.2 Studiebegeleiding

Beoordelingscriteria:

- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten zijn adequaat met het oog op de studievoortgang.
- De studiebegeleiding en informatievoorziening aan studenten sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De studiebegeleiding binnen de opleiding bestaat, net zoals in de andere opleidingen van PHL, uit verschillende fasen. Er is informatievoorziening naar abiturienten, instroombegeleiding, doorstroombegeleiding en uitstroombegeleiding. Op basis van de gevoerde gesprekken en de ingekeken documenten, besluit de commissie dat de studiebegeleiding binnen de opleiding een sterk individueel maar voornamelijk informeel karakter heeft. Het geheel aan studiebegeleiding volstaat volgens de commissie, maar mist de nodige systematiek om een hoger niveau te bereiken.

Kandidaat-studenten worden geïnformeerd via opendeurdagen, SID-IN beurzen, infobrochures in infosessies in secundaire scholen en muziekeducatieve centra. De commissie waardeert dat hierbij aandacht is voor informatie over de toelatingseisen en instroomselectie. Na de selectie worden studenten begeleid bij de aanvraag van EVC en EVK en bijhorende vrijstellingen en via introductiedagen, de Leerstijl en Motivatietest (LEMO). Daarnaast organiseert de hogeschool een infoavond voor ouders van nieuwe studenten. Verder bestaat de studiebegeleiding uit een kennismakingsgesprek met de studentenbegeleider en sessies over thema's zoals studieplanning, waaraan studenten vrijblijvend kunnen deelnemen. Daarnaast is de studiebegeleider twee uur per week op de campus beschikbaar voor studenten van de opleiding Pop- en rockmuziek.

Onder meer dankzij het goede contact en de lage drempel tussen student en docent/popcoach, wordt er kort op de bal gespeeld in de eerstelijnsbegeleiding. De popcoaches staan in voor traject- en voortgangsbegeleiding, begeleiding inzake onderwijs- en opleidingsprogramma, het persoonlijk opleidingsprogramma en stagebegeleiding. De commissie oordeelt tevens positief over de begeleiding die studenten krijgen bij de opbouw van een individueel traject. De studenten beschouwen de individuele aanpak van de studiebegeleiding als een sterk punt binnen de opleiding. Ook de studiebegeleider op departementaal niveau zorgt voor eerstelijnsbegeleiding van studenten. Zij is verantwoordelijk voor het begeleiden van studenten bij psychosociale problemen, opstellen van faciliteiten, problemen bij studievoortgang, het opzetten van leerateliers

en leerbegeleiding. Zij verwijst vaak door naar de popcoaches of verdere studie- of studentenbegeleidingsdiensten op centraal niveau en indien nodig naar derdelijns-hulp. De tweedelijnsbegeleiding wordt binnen de PHL georganiseerd en bestaat uit psychosociale begeleiding door de sociale dienst en begeleiding van bijzondere doelgroepen door de studiebegeleidingsdienst. In geval van leerproblematieken worden ook ouders betrokken bij het uitzetten van de faciliteiten en het begeleidingstraject. De opleiding springt flexibel om met het vertalen van specifieke noden van studenten naar het toekennen van faciliteiten. Ook studenten die lessen missen door deelname aan, bijvoorbeeld, een tournee worden begeleid en krijgen indien nodig faciliteiten toegewezen. De opleiding plant voor de nabije toekomst een speciaal statuut 'bijzondere omstandigheden' dat aan deze studenten zal kunnen worden toegekend. Het toekennen van faciliteiten aan studenten gebeurt volgens de commissie momenteel echter nog te weinig structureel. Deze ad hoc benadering maakt het beleid en de praktijk inzake faciliteiten weinig transparant naar studenten toe.

De begeleiding van studenten die deelnamen aan internationale uitwisselingsprojecten is de verantwoordelijkheid van de dienst internationalisering en de departementaal coördinator internationalisering. Uitstroombegleiding ten slotte zit ingebouwd in het curriculum en wordt opgenomen door het docententeam. Studenten worden via de stagebegeleiding en het afstudeerproject voorbereid op en geïnformeerd over de instap in het werkveld. Op de website van de hogeschool kunnen bedrijven ook vacatures plaatsen en kunnen studenten of alumni hun curriculum vitae plaatsen.

De informatievoorziening naar studenten is volgens de commissie een belangrijk aandachtspunt. Studenten voelen dat de opleiding nog in haar kinderschoenen staat en merken op dat de communicatie naar studenten hier en daar nog mank loopt, bijvoorbeeld met het communiceren over weggefallen lesmomenten.

Een tweede werkpunt voor de opleiding is volgens de commissie het onderzoek naar de knelpunten inzake doorstroom zodat men de doorstroombegeleiding aan de noden van studenten kan aanpassen. De commissie waardeert dat er reeds sessies rond planning georganiseerd worden maar meent dat studenten nog meer kunnen worden gestimuleerd tot deelname, vooral omdat velen problemen ondervinden met het plannen van de combinatie van stage en eindproject. De commissie apprecieert ook dat de studiebegeleider afhaakgesprekken organiseert, maar meent dat een grondige analyse hiervan, in combinatie met onderzoek naar de oorzaken van studievertraging, noodzakelijk is.

Tot slot wil de commissie haar zorg uitspreken over de ombudsdienst binnen de opleiding. Zij meent dat, ondanks het feit dat studenten steeds een beroep moeten doen op een popcoach van een andere afstudeerrichting, de popcoaches onvoldoende onafhankelijk zijn van de opleiding om de functie van ombudsmedewerker objectief te kunnen waarnemen.

De commissie ondersteunt de intentie van de opleiding om een studentendossier te implementeren waarin de traject, studie- en voortgangsbegeleiding wordt opgevolgd en alle informatie wordt gebundeld. Momenteel wordt er weinig neerslag gemaakt van begeleidingsgesprekken met studenten en worden deze gesprekken te weinig met andere initiatieven in relatie gebracht, wat het rendement van de studiebegeleiding niet ten goede komt. De commissie waardeert ook dat de opleiding in dit dossier voldoende nadruk wil leggen op de sterkten van de student, en deze wil hanteren als aangrijpingspunten bij de verdere studiebegeleiding. Ook de resultaten van de LEMO-test die studenten afleggen, kunnen hierin geïntegreerd worden. Dit dossier wil de opleiding ook in relatie brengen met het persoonlijk opleidingsproject, waarin sterktes en werkpunten duidelijk naar voor moeten komen om het leerproces aan te sturen.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding dient het aanbod van studiebegeleiding beter te structureren en te formaliseren.
- De commissie moedigt de opleiding aan verder te gaan met het ontwikkelen en implementeren van een studentendossier.
- De commissie dringt aan op een onafhankelijke ombudspersoon.

Oordeel over onderwerp 4, voorzieningen: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 4.1	materiële voorzieningen	excellent
facet 4.2	studiebegeleiding	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp **voldoende** generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 5 INTERNE KWALITEITSZORG**Facet 5.1 Evaluatie resultaten**

Beoordelingscriterium:

- De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie stelde op basis van de gevoerde gesprekken en de ingekeken documenten vast dat men inspanningen doet om de opleiding via bevestigingen bij alle betrokkenen te evalueren. Kwaliteitszorg wordt zowel op centraal niveau als op opleidingsniveau aangestuurd vanuit een duidelijke visie. De interne kwaliteitszorg is gebaseerd op het PDCA-model. Voor de evaluatie maakt de hogeschool ook gebruik van PROSE. De opleiding beschikt recent ook over een kwaliteitsplan.

Eén van de popcoaches is de domeinverantwoordelijke integrale kwaliteitszorg (IKZ). Hij bepaalt mee de centrale lijnen die hogeschoolbreed rond IKZ worden uitgezet en is de verantwoordelijke voor de afstemming met de opleiding. De commissie waardeert dat hierdoor zowel bottom-up als top-down wordt gewerkt. Zoals eerder vermeld, meent de commissie wel dat het grote takenpakket van de popcoaches een belemmering vormt om hier intensief werk van te kunnen maken.

De opleiding maakt gebruik van meetinstrumenten die voor de hele hogeschool ingezet worden. Via Eva-DOC bevroegen ze jaarlijks studenten over de lector van elk opleidingsonderdeel. Deze gegevens worden ingezet bij de functioneringsgesprekken en in het evaluatiedossier. De docent dient zelf aan te tonen hoe hij deze gegevens analyseert en voor bijsturing inzet. De tevredenheid van de studenten blijkt uit deze meetresultaten voldoende tot goed. Via Eva-OLOD wordt de kwaliteit van de opleidingsonderdelen bij de studenten bevroegd. Deze metingen worden pas uitgevoerd sinds het academiejaar 2011–2012 waardoor diepgaande analyses nog niet ter beschikking waren. De commissie is wel tevreden over de reeds gemaakte reflectie op deze resultaten met

betrekking tot de vakinhoud en de didactische aanpak van de opleidingsonderdelen. Zij raadt de opleiding wel aan ook de interdisciplinaire projecten systematisch te bevragen via Eva-OLOD. Bij het afstuderen worden studenten bevraagd via de exit-bevraging. De commissie is tevreden over de analyse die de opleiding van deze bevraging maakte. Voor elke afstudeerrichtingen werden sterke en aandachtspunten geformuleerd op basis van de resultaten.

Alumni worden periodiek bevraagd via een kwantitatieve vragenlijst, aangevuld met een resonantiedag op het jaarlijks Burnout festival. Ook op basis van deze resultaten werden aandachtspunten geformuleerd. Het onderwijzend personeel en de stageplaatsen (werkveld) werden reeds eenmaal bevraagd via een vragenlijst. De commissie is van mening dat de opleiding in de toekomst ook het brede werkveld dient te bevragen en niet enkel dient te focussen op de stageplaatsen.

De commissie meent dat de frequentie, kwaliteit en analyse van de bestaande metingen volstaan, maar meent dat de opleiding toetsbare streefdoelen zou moeten formuleren om de analyse beter aan te sturen en het formuleren van sterke punten en aandachtspunten na de metingen te vereenvoudigen. Zij meent dat toetsbare streefdoelen het geheel van metingen beter en systematischer kan aansturen vanuit een duidelijke visie, zodat de opleiding weet welke resultaten zij wil bereiken op korte en lange termijn. Vooral het opstellen van een langetermijn planning inzake het meten van de resultaten van de opleiding is nodig, net als het samenbrengen van resultaten uit verschillende metingen. Op die manier kunnen ook de prioriteiten duidelijk bepaald worden. Tot slot is de commissie van mening dat, naast kwantitatieve bevragingen in de vorm van vragenlijsten, ook andere metingen moeten worden overwogen. Focusgroepen zouden volgens de commissie een goede aanvulling zijn op de bestaande metingen en sluiten goed aan op de kleinschaligheid en overlegcultuur van de opleiding. De commissie waardeert wel dat de opleiding zich bewust is van deze werkpunten en van IKZ een prioriteit wil maken.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding dient toetsbare streefdoelen te formuleren.
- De commissie raadt de opleiding aan een lange termijn planning te maken voor IKZ, met duidelijke prioriteiten.
- De commissie vraagt meer aandacht voor en aanvulling op de kwantitatieve metingen.

Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering

Beoordelingscriterium:

- De uitkomsten van deze evaluatie vormen de basis voor aantoonbare verbetermaatregelen die bijdragen aan de realisatie van de streefdoelen.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De maatregelen ter verbeteringen in de opleiding hebben de voorbije jaren vooral de focus gelegd op curriculumontwikkeling en -verbetering en docentenvorming. De commissie stelde vast dat binnen deze domeinen aantoonbare verbetering plaatsvond. Voorbeelden hiervan zijn de implementatie van een toetsplan, het implementeren van doelstellingen per opleidingsonderdeel en het opzetten van functioneringsgesprekken. De commissie stelde ook met tevredenheid vast dat de resultaten van studentenbevragingen in veel gevallen snel leiden tot verbetermaatregelen. Metingen worden duidelijk opgevolgd en ingezet om de opleiding naar een hoger niveau te tillen.

De commissie stelde wel vast dat veel van deze acties eerder ad hoc ontstaan en dat een duidelijke systematiek vanuit een algemeen kwaliteitszorgplan nog ontbreekt. De commissie meent dat een langetermijn planning met duidelijke prioriteiten en streefdoelen, zoals hierboven reeds vermeld, hierbij cruciaal is.

De commissie meent ook dat de opvolging van verbeteracties binnen de opleiding nog een werkpunt is. Men gaat momenteel nog niet na of de genomen maatregelen wel het gewenste effect hebben. De check-fase van de vooropgestelde PDCA-cirkel krijgt nog te weinig aandacht. Wanneer de opleiding duidelijke streefdoelen heeft bepaald, dient zij ook na te gaan of met de verbeteracties deze streefdoelen gerealiseerd werden.

De commissie waardeert zeer dat zowel de verantwoordelijke voor IKZ op hogeschoolniveau als de opleidingsverantwoordelijken zich bewust zijn van de belangrijkste verbeterpunten voor de opleiding. Tijdens de gesprekken lieten zij de commissie weten dat er nood is aan meer systematiek, onderzoek naar de oorzaken van (on)tevredenheid via bijvoorbeeld focusgroepen, opvolging van verbeteracties en terugkoppeling naar de verschillende actoren. De commissie wil de opleiding dan ook ondersteunen om deze intenties snel in acties om te zetten.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding dient de verbetermaatregelen meer aan te sturen vanuit een systematisch kwaliteitszorgplan.
- De commissie dringt aan op een betere opvolging van het effect van genomen verbeteracties (check-fase).

Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld

Beoordelingscriterium:

- Bij de interne kwaliteitszorg zijn medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van de opleiding actief betrokken.

Oordeel van de visitatiecommissie: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De opleiding betreft studenten, alumni, personeelsleden en het werkveld vooral via de eerder besproken bevragingen en via informele contacten. Zowel de popcoaches als de docenten onderhouden veelvuldige contacten met het werkveld en krijgen op die manier feedback over de kwaliteit van de opleiding en tevredenheid over stagiairs en alumni. De goede contacten tussen studenten en docenten of popcoaches zorgen voor informele feedbackmogelijkheden waarvan frequent gebruik wordt gemaakt. In het bijzonder apprecieert de commissie de contacten die de opleiding onderhoudt met alumni. Deze worden betrokken bij de masterclasses, het door de opleiding georganiseerde festival. Zij onderhouden een facebookpagina en worden uitgenodigd op een alumnidag. Deze contacten, waarin alumni veelal informeel bevroegd worden, leiden binnen de opleiding ook tot verbetering. Dit maakt ook dat de betrokken actoren zelf tevreden zijn over de inspraakmogelijkheden in de opleiding.

De commissie is van mening dat deze contacten niet optimaal renderen binnen de opleiding, omdat er weinig neerslag is van de feedback die op informele wijze wordt gegeven. De feedback wordt niet geregistreerd, waardoor ook niet kan worden nagegaan of alle feedback tot de nodige borg- of verbeteracties leidt en of de feedback representatief is voor de betreffende groep.

De formele bevraging van het werkveld via de stageplaatsen is volgens de commissie te beperkt omdat deze niet representatief is voor het brede beroepenveld. Het feit dat vele docenten ook in het werkveld staan, volstaat volgens de commissie niet om de betrokkenheid van het gehele werkveld te garanderen. Resonantieraden met vertegenwoordiging van de kleine ondernemers in het beroepenveld, onder meer om curriculumontwikkeling mee aan te sturen, kunnen hierbij zinvol zijn. De commissie vraagt eveneens dat de studenten en medewerkers meer systematisch betrokken zouden worden, naast de bestaande tevredenheidsmetingen. Ook bij het schrijven van het zelfevaluatie-rapport was hun betrokkenheid erg gering. De geplande opstart van een opleidingsraad een antwoord zijn op de vraag naar meer betrokkenheid van personeelsleden en studenten, op voorwaarde dat men ook werk maakt van studentenvertegenwoordiging. Momenteel is er geen enkele student van de opleiding opgenomen in hogeschoolbrede raden of in de departementale raad. Daarnaast stelt de commissie dat personeelsleden nog te weinig betrokken worden bij de domeinwerking rond onderzoek en dienstverlening, internationalisering en integrale kwaliteitszorg.

Een volgend aandachtspunt betreft volgens de commissie de terugkoppeling naar de verschillende actoren. Studenten, alumni, personeelsleden en vertegenwoordigers van het werkveld die betrokken worden bij de kwaliteitszorgwerking van de opleiding, onder meer via bevestigingen, worden niet op de hoogte gebracht van de resultaten van deze metingen of de acties die daaruit volgen. Dergelijke terugkoppeling zou volgens de commissie de respons bij bevestigingen en de gedragenheid van een aantal maatregelen kunnen vergroten.

De commissie waardeert tot slot de grote openheid voor feedback binnen de opleiding. Dit was zowel merkbaar tijdens de gesprekken met de commissie, als in de signalen die studenten, alumni en werkveldvertegenwoordigers gaven met betrekking tot de feedback die zij aan de opleiding kunnen geven.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding dient de informele contacten beter in te zetten als feedbackmoment door schriftelijke neerslag en opvolging.
- De commissie raadt de opleiding aan de formele inspraakmogelijkheden voor het werkveld, de personeelsleden en de studenten te vergroten.
- De commissie dringt aan op een systematische terugkoppeling van meetresultaten en verbeteracties naar de betrokkenen.

Oordeel over onderwerp 5, interne kwaliteitszorg: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 5.1	evaluatie resultaten	voldoende
facet 5.2	maatregelen tot verbetering	voldoende
facet 5.3	betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp **voldoende** generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

ONDERWERP 6 RESULTATEN

Facet 6.1 Gerealiseerd niveau

Beoordelingscriterium:

- De gerealiseerde eindkwalificaties zijn in overeenstemming met de nagestreefde competenties qua niveau, oriëntatie en domeinspecifieke eisen.

Oordeel van de visitatiecommissie   Muzikant: **voldoende**
Muziektechniek: **goed**
Muziekmanagement: **voldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

De commissie is van mening dat de studenten op het einde van de opleiding in voldoende mate de eindkwalificaties op niveau 6 behalen. De afgestudeerden zijn volgens de commissie klaar voor de instap in het werkveld, waarbinnen de opleiding ook steeds gekender wordt. Zij hebben ook realistische verwachtingen over deze instap. De vertegenwoordigers van het werkveld lieten de commissie weten dat zij tevreden zijn over de kwaliteit van de stagiairs en de afgestudeerden van de opleiding, hoewel zij bij de opstart van de opleiding niet allemaal overtuigd waren van de meerwaarde. Een aantal studenten vonden ook een job op hun stageplaats. Op basis van de gevoerde gesprekken besluit de commissie dat de attitude die studenten na het beëindigen van de opleiding hebben, sterk wordt gewaardeerd door het werkveld. De commissie meent dat deze attitude cruciaal is voor zowel muzikanten als muziekmanagers en muziektechnici en beschouwt dit als een sterk punt van de opleiding.

De opleiding controleert het bereikte eindniveau via toetsing binnen de opleidingsonderdelen, de stage en het afstudeerproject. Binnen de afstudeerrichting Muzikant slaagt 100% van de studenten voor het afstudeerproject. Binnen Muziekmanagement is dit 73% en 88% voor de stage. Voor Muziektechniek slaagt 75% voor het afstudeerproject en 100% voor de stage. Daarnaast be vraagt zij het werkveld en de alumni over de kwaliteit, zoals reeds besproken in onderwerp 5.

Vooraf voor de afstudeerrichting Muzikant meent de commissie dat het behaalde niveau van de algemene bachelorcompetenties beter kan, bijvoorbeeld wat betreft creativiteit en innovatie. Dit wordt in de opleidingsdoelstellingen immers sterk benadrukt maar komt niet voldoende tot uiting in het resultaat van de projecten en andere opdrachten. Voor de afstudeerrichting Muziektechniek stelde de commissie vast dat de studenten niet alleen de decretale doelstellingen maar ook de hoge eisen van het beroepenveld behalen. Het werkveld waardeert in het bijzonder de interdisciplinaire houding, het startniveau waardoor alumni meteen inzetbaar zijn bij klanten, de brede kennis in muziek (en niet alleen in techniek), de sociale vaardigheden nodig voor samenwerking, en de werkatteitide.

De kwaliteit van de afstudeerprojecten varieert sterk en is volgens de commissie een aandachtspunt, vooral met betrekking tot het niveau van reflectie. Deze blijft namelijk erg oppervlakkig, wat de verantwoordelijken van de opleiding bevestigden. Vooral binnen de afstudeerrichting Muzikant en Muziekmanagement kan het niveau van de afstudeerprojecten nog aanzienlijk verbeteren. Een betere begeleiding kan hier volgens de commissie een aanzet toe geven, aangezien studenten hier zelf niet helemaal tevreden over zijn. De eindprojecten van muziektechniek halen volgens de commissie een hoger niveau.

De uitstroom van de opleiding is erg breed. Een relatief groot aantal afgestudeerden start na de opleiding met een vervolgopleiding, zoals de Specifieke lerarenopleiding. Daarnaast starten enkele studenten een masteropleiding, bijvoorbeeld aan het conservatorium. Alumni vinden niet alleen werk binnen de muzieksector zoals in muzikeducatieve centra, maar gaan soms ook aan de slag binnen culturele centra, televisiestations of in de theaterwereld. Deze brede oriëntatie krijgen studenten ook mee tijdens de opleiding en wordt door hen gewaardeerd. Hoewel uit de bevestigingen blijkt dat niet alle studenten de opleiding noodzakelijk vonden voor de huidige functie, lieten zij de commissie wel weten dat de opleiding hen een voorsprong geeft waardoor ze sneller kunnen doorgroeien in de job. Ze kennen het werkveld reeds beter bij de instap. De alumni en de studenten zijn zeer tevreden over de kwaliteit van de opleiding, voelen deze aan als een meerwaarde en lieten de commissie weten dat zij tijdens de studie goed worden voorbereid op de instap in het werkveld, waardoor ze goed weten waar ze naartoe werken. Het niveau van de opleiding is volgens de alumni de voorbije jaren ook verbeterd, omdat de opleiding bij de opstart nog zoekende was.

Tot slot ondersteunt de commissie de intentie van de opleiding om de resultaten inzake internationalisering, vooral met betrekking tot studenten- en docentenuitwisseling, te verbeteren. Ook de studenten gaven aan dat het gerealiseerde niveau inzake internationalisering beter kan, zowel met betrekking tot uitwisseling als op vlak van internationale curriculuminhouden.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De commissie raadt de opleiding aan het gerealiseerde niveau inzake algemene competenties te verhogen, vooral binnen de afstudeerrichting Muzikant.
- De opleiding dient de kwaliteit van de afstudeerprojecten te verbeteren, vooral voor de afstudeerrichtingen Muzikant en Muziekmanagement.
- De commissie adviseert de opleiding de intenties ten aanzien van internationalisering zo snel mogelijk in resultaten om te zetten.

Facet 6.2 Onderwijsrendement

Beoordelingscriteria:

- Voor het onderwijsrendement zijn streefcijfers geformuleerd in vergelijking met relevante andere opleidingen.
- Het onderwijsrendement voldoet aan deze streefcijfers.

Oordeel van de visitatiecommissie: **onvoldoende**

De commissie is tot haar oordeel gekomen op basis van de volgende vaststellingen en overwegingen:

Vlaanderen heeft geen traditie in het verzamelen van slaagcijfers per studiegebied en/of opleiding over de jaren heen. Uit ervaring blijkt dat de globale slaagcijfers voor generatiestudenten op Vlaams niveau tussen de 45 en de 50 procent liggen. Noch de evolutie over de jaren heen, noch de situatie per opleiding of studiegebied wordt opgevolgd. Daardoor kan de opleiding geen streefcijfers formuleren in vergelijking met relevante andere opleidingen.

Hoewel de opleiding streeft naar een zo groot mogelijke doorstroom en gekwalificeerde uitstroom, formuleerde zij geen concrete streefdoelen met betrekking tot het rendement. Op basis van de gevoerde gesprekken meent de commissie dat afgestudeerden regelmatig terecht komen in functies die aansluiten bij het vooropgestelde profiel, maar de opleiding voerde hier, naast de alumnibevestiging met beperkte respons, zelf geen diepgaand onderzoek naar.

Hoewel de opleiding de instroom regelt via een toelatingsproef én beschikt over een hoog OBE om de begeleiding van studenten vorm te geven, slaagt zij er niet in een voldoende hoge doorstroom

te realiseren. In het academiejaar 2010–2011 slaagde slechts 40% van de studenten in de twee en derde trajectschijf erin alle opgenomen studiepunten te verwerven. In de eerste trajectschijf bedroeg dit percentage slechts 19%. De commissie erkent het specifieke studentenprofiel van de opleiding, waar veel studenten de studie combineren met buitenschoolse activiteiten in de muziekwereld, soms zelfs in professionele context. Toch is zij van mening dat de doorstroom te laag is en de opleiding meer inspanningen kan doen om deze te verbeteren. Hiertoe is reeds een aanzet gedaan door bijvoorbeeld de informatie en deadlines voor het afstudeerproject en de stage vroeger te plaatsen, zodat deze combinatie niet voor onnodige studievertraging zorgt in de laatste fase van de opleiding.

De commissie waardeert dat de opleiding exit-gesprekken voert met studenten die de opleiding stopzetten, maar meent dat diepgaander onderzoek naar de oorzaken van niet-slagen en drop-out nodig is om een beter zicht te krijgen op de oorzaken van het huidige rendement en maatregelen ter verbetering te kunnen opzetten. De commissie meent ook dat de opleiding dient te onderzoeken of de toelatingsproef de meest geschikte studenten selecteert. De studenten lieten de commissie immers weten dat de meeste studenten die de opleiding stopzetten, niet het gepaste profiel hadden ('pleziermuzikanten'). De commissie is van mening dat een toelatingsproef deze selectie vooraf had moeten maken.

Omdat de opleiding weinig tot geen zicht heeft op het eigen rendement, dit niet analyseert en de doorstroom van de opleiding, ondanks de toelatingsproef, laag is, besluit de commissie dat het rendement van de opleiding niet volstaat. Een grondiger onderzoek naar de slaagcijfers, de doorstroom en de studievertraging dringt zich op.

Aanbevelingen ter verbetering:

- De opleiding dient streefcijfers te formuleren ten aanzien van het gewenste rendement.
- De commissie dringt aan op een grondig onderzoek naar het eigen rendement en de doorstroom van de opleiding.
- De commissie raadt de opleiding aan, wanneer zij over meer rendementsgegevens beschikt, deze ook te vergelijken met deze van andere opleidingen in hun netwerk.
- De commissie vraagt aandacht voor meer maatregelen die de doorstroom binnen de opleiding kunnen vergroten.

Oordeel over onderwerp 6, resultaten: voldoende

Op basis van de oordelen over:

facet 6.1	gerealiseerd niveau	
	Muzikant	voldoende
	Muziektechniek	goed
	Muziekmanagement	voldoende
facet 6.2	onderwijsrendement	onvoldoende

is de visitatiecommissie van mening dat er in de opleiding voor dit onderwerp **voldoende** generieke kwaliteitswaarborgen aanwezig zijn.

De visitatiecommissie maakt een positieve afweging en stelt dat de opleiding voldoende potentieel heeft om de vastgestelde tekortkomingen te verhelpen.

De onvoldoende op het facet 'studierendement' wordt grotendeels veroorzaakt door een gebrek aan onderzoek en analyse van de opleiding op het eigen rendement. Daarnaast ligt er ook een groot tekort in de lage doorstroom van de opleiding. Dit doet volgens de commissie echter geen afbreuk aan de kwaliteit van de studenten die op het einde van het studietraject wel slagen. Daarnaast stelde de commissie vast dat de opleiding zich bewust is van deze tekorten en reeds voorstellen formuleerde om hierin verbetering aan te brengen. Daarom besluit zij dat de voldoende op gerealiseerd niveau de andere tekorten compenseert en kent zij de opleiding een voldoende op onderwerpniveau toe.

GLBAAL OORDEEL

De visitatiecommissie baseerde haar oordeel en motivering op de volgende bronnen:

- het zelfevaluatierapport van de opleiding en de bijhorende bijlagen, de gevoerde gesprekken met de betrokkenen,
- de documenten ter inzage tijdens het bezoek,
- de opgevraagde documenten,
- de reactie van de opleiding op het opleidingsrapport.

De commissie is van mening dat het zelfevaluatierapport (ZER) van de opleiding zeer helder en duidelijk was. Vooral met betrekking tot de eigen sterke en zwakke punten, stelde de opleiding zich gematigd kritisch op over het eigen functioneren. Het ZER maakte ook de rationale van de opleiding duidelijk. Desalniettemin was het bijwonen van concrete lessen, het voeren van gesprekken en het proeven van de atmosfeer absoluut noodzakelijk om tot een meer afgewogen oordeel te komen.

Op basis van de oordelen over:

onderwerp 1	niveau en oriëntatie	voldoende
onderwerp 2	programma	voldoende
onderwerp 3	personeel	voldoende
onderwerp 4	voorzieningen	voldoende
onderwerp 5	interne kwaliteitszorg	voldoende
onderwerp 6	resultaten	voldoende

is de commissie van mening dat er voldoende generieke kwaliteitswaarborgen in de opleiding aanwezig zijn.

OVERZICHTSTABEL VAN DE OORDELEN¹

Onderwerp 1 Doelstellingen van de opleiding	voldoende
Facet 1.1 Niveau en oriëntatie	voldoende
Facet 1.2 Domeinspecifieke eisen	
Muzikant	voldoende
Muziektechniek	goed
Muziekmanagement	voldoende
Onderwerp 2 Programma	voldoende
Facet 2.1 Relatie doelstelling en inhoud	voldoende
Facet 2.2 Eisen professionele gerichtheid	goed
Facet 2.3 Samenhang	goed
Facet 2.4 Studieomvang	oké
Facet 2.5 Studietijd	onvoldoende
Facet 2.6 Afstemming vormgeving en inhoud	voldoende
Facet 2.7 Beoordeling en toetsing	voldoende
Facet 2.8 Masterproef	niet van toepassing
Facet 2.9 Toelatingsvoorwaarden	voldoende
Onderwerp 3 Inzet van personeel	voldoende
Facet 3.1 Kwaliteit personeel	goed
Facet 3.2 Eisen professionele gerichtheid	goed
Facet 3.3 Kwantiteit personeel	voldoende
Onderwerp 4 Voorzieningen	voldoende
Facet 4.1 Materiële voorzieningen	excellent
Facet 4.2 Studiebegeleiding	voldoende
Onderwerp 5 Interne kwaliteitszorg	voldoende
Facet 5.1 Evaluatie resultaten	voldoende
Facet 5.2 Maatregelen tot verbetering	voldoende
Facet 5.3 Betrekken van medewerkers, studenten, alumni en beroepenveld	voldoende
Onderwerp 6 Resultaten	voldoende
Facet 6.1 Gerealiseerd niveau	
Muzikant	voldoende
Muziektechniek	goed
Muziekmanagement	voldoende
Facet 6.2 Onderwijsrendement	onvoldoende

De oordelen zijn van toepassing voor:

Provinciale Hogeschool Limburg (PHL) Bachelor in de Pop- en rockmuziek

- Muzikant (M)
- Muziektechniek (MT)
- Muziekmanagement (MM)

¹ Indien in de tabel één enkel oordeel vermeld staat, dan geldt dit oordeel voor alle afstudeerrichtingen, locaties en varianten die vermeld staan bij de betreffende opleiding. Indien één of meer afstudeerrichtingen/locaties/varianten een verschillende beoordeling hebben gekregen, dan zijn al deze oordelen opgenomen in de tabel.

BIJLAGEN

BIJLAGE 1

Curriculum Vitae van de commissieleden

Steven Bontinck

(1975) volgde een opleiding tot sociaal-cultureel werker aan de Karel De Grote Hogeschool Antwerpen. Na deze opleiding besloot hij toch iets volledig anders te beginnen en begon te werken als assistent-podiumtechnieker bij Het Paleis (Antwerpen). Ondertussen volgde hij ook nog een opleiding geluidstechnieken bij het Instituut voor Audio- en Belichtingstechnieken, ook in Antwerpen. Aan het einde van zijn contract bij het paleis kon hij meteen aan het werk bij Heuvelman Sound & Vision waar hij ervaring opdeed binnen evenementen en concerten als geluids- en videotechnieker. Tot nu toe werkte hij als geluidstechnieker voor een aantal belangrijke verhuurbedrijven (ASP, SLP, ...) en werkte ook even als verkoper van professionele audio apparatuur. Sinds een jaar en half is hij volledig zelfstandige freelance geluidstechnieker en biedt hij zijn diensten aan aan enkele van de grotere Belgische bedrijven uit de sector zoals daar zijn, Phlippro Productions, DEE, PFL, ... en deed hij concerten in Vorst Nationaal, De Koningin Elizabethzaal, Cirque Royal, ... Hij is vaste technieker voor Xander De Rycke en Diablo Boulevard (de band van Alex Agnew).

Wies Callens

studeerde Muziekwetenschappen aan de Universiteit Gent. Hij startte als artistiek coördinator bij Musica (Impulscentrum voor Muziek) en werkte nadien als coördinator van vzw Repetitieruimtes. Sinds 2009 is hij actief als freelance beleidsmedewerker onder meer bij Muziekcentrum Vlaanderen en de Muziek Managers Federatie. In 2011 begon hij als directeur van De Kreun, een muziekclub in Kortrijk. Vanaf januari 2013 ligt de focus voltijds op beleidswerk en onderzoek binnen de cultuursector.

Marcel Cobussen

studeerde jazz piano aan het Rotterdams Conservatorium en Kunst en Cultuurwetenschappen aan de Erasmus Universiteit. Momenteel doceert hij muziekfilosofie en auditieve cultuur aan de Universiteit Leiden en het Orpheus Instituut in Gent. Cobussen is auteur van het boek *Thresholds. Rethinking Spirituality Through Music* (Ashgate, 2008), coauteur van *Music and Ethics* (Ashgate, 2012) en *Dionysos danst weer, essays over hedendaagse muziekbeleving* (Kok Agora, 1996) en eindredacteur van het *Journal of Sonic Studies*. Cobussen redigeerde een speciaal nummer van *New Sound* over improvisatie (Belgrado, 2009) en was daarnaast gastredacteur van twee speciale uitgaves van het *Tijdschrift voor Muziektheorie*, een over muziek en ethiek (AUP, 2002) en een over artistiek onderzoek (AUP, 2007). Zijn proefschrift (2002) is een online website (zie www.cobussen.com).

Wim Hoste

(1977) volgde de opleiding Master in de Pedagogische Wetenschappen, optie Pedagogiek aan de Universiteit Gent. Aanvankelijk doceerde hij pedagogische wetenschappen, psychologie enagogiek aan de KLBO te Gent en vervolgens aan de Arteveldehogeschool Gent in de lerarenopleiding. Vanaf 2003 was hij verantwoordelijk voor onderwijsontwikkeling in de lerarenopleiding en in 2007 werd hij aangesteld als diensthoofd van de dienst Onderwijsontwikkeling en Internationalisering van de Arteveldehogeschool. Sinds 2010 is hij actief als coördinator studentenbeleid. Vanaf 2009 is hij tevens Bologna-expert voor het Vlaams Hoger onderwijs en lid van diverse adviesgroepen m.b.t. hoger beroepsonderwijs, internationalisering en hoger onderwijs binnen de Vlaamse Hogescholenraad en de Vlaamse Onderwijsraad.

Luc Nowé

startte zijn professionele muziekcarrière in 1991 met de oprichting van zijn eigen zaak, Fluid. Deze zaak liet hem toe om als fulltime muzikant en installateur van klank- en lichtinstallatie te werken. In 2000 richtte hij als vrijwilliger Poppunt Vlaanderen op, een steunpunt voor muzikanten en DJ's dat gesubsidieerd wordt door de Vlaamse Gemeenschap. In 2000 werd hij directeur van dit centrum. Daarnaast is hij ook stichtend lid en ondervoorzitter van het dagelijks bestuur van Muziekcentrum TRIX en bestuurslid van het Muziekcentrum Vlaanderen, een steunpunt voor de professionele muzieksector. Hij zetelt verder in de commissie voor repetitielokalen/infrastructuur van de Provincie Vlaams Brabant en in de commissie Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap. Hij volgde en gaf diverse opleidingen en lezingen voor o.a. diverse muziekcentra, Vlerick en de Universiteit Antwerpen. Hij ontving met zijn centrum en persoonlijk ook reeds een aantal prijzen.

Jacco Wijnia

(1989) studeerde aan de Rockacademie in Tilburg, NL, en daarvoor ook een jaar in London, University of Westminster, om de Bachelor of Music (Bmus) te behalen (2012). In die tijd speelt hij constant in bands, op een veelvoud instrumenten waarvan vaak de toetsen (piano/hammond/synthesizers) centraal staan, maar ook basgitaar, gitaar en zang steeds meer voorkomen. Ook is hij bezig met creatief ondernemen, en heeft hiermee in 2011 Sfeerpianist.com opgezet als boekingsplatform voor sfeermuziek. Verder werkt hij samen met Online Muziekschool met een online muzieklesservice, die interactief via internet docenten inzet om studenten verder te helpen. Verder is hij actief in verschillende bands, zoals Hillsong (waarmee o.a. gespeeld in Wembley Arena, UK, en O2 arena, London), en Isabelle Amé (waarmee o.a. gespeeld in PSV stadion eindhoven, theater De Maagd in Bergen op zoom en andere plekken). Momenteel is hij ook zelf muziek aan het ontwikkelen om daarmee zelf in de toekomst een repertoire op zak te hebben. Hij zal altijd zijn best doen om de passie voor muziek centraal te laten staan, hieruit vloeien de andere activiteiten voort.

BIJLAGE 4
Erkenningscommissie

Erkenningscommissie Hoger Onderwijs

Beslissing van de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs n.a.v. de aanvraag tot bekrachtiging van de samenstelling van de visitatiecommissie voor de professionele bacheloropleiding in de pop- en rockmuziek, studiegebied Muziek- en podiumkunsten.

1. Algemeen

De Erkenningscommissie Hoger Onderwijs ontving op 25 mei 2012 (elektronisch) vanwege de VLUHR een aanvraag, gedateerd op 25 mei 2012, tot bekrachtiging van de samenstelling van een visitatiecommissie ter beoordeling van de professionele bacheloropleiding in de **pop- en rockmuziek, studiegebied Muziek- en podiumkunsten.**

De Erkenningscommissie dient zich voor dergelijke aanvragen uit te spreken binnen een termijn van 30 dagen na ontvangst ervan. De beoordeling van de aanvraag en de bekrachtiging van de samenstelling betreffen enkel de onafhankelijkheid van de visitatiecommissie.

Het voorgelegde dossier omvat alle nodige informatie.

Bij de visitatie van de opleiding is enkel de Provinciale Hogeschool Limburg betrokken.

2. Nazicht van de criteria van onafhankelijkheid, vervat in het besluit van de Erkenningscommissie van 20 oktober 2004.

2.1. Art. 2 – Algemene onafhankelijkheid van de visitatiecommissies

De regels vastgesteld in de “Handleiding onderwijsvisitaties VLIR/VLHORA” die geldt als protocol voor de onderwijsvisitaties georganiseerd ten behoeve van universiteiten en hogescholen, garanderen in voldoende mate de onafhankelijkheid van de werking van de visitatiecommissies tegenover de VLHORA en tegenover de betrokken hogescholen en de opleidingsverantwoordelijken in de verschillende stadia van de visitatie en in de redactie van het verslag.

Art. 3 – Procedurele regels voor de samenstelling van de visitatiecommissie

De procedure voor de samenstelling van visitatiecommissies vastgesteld in de vermelde handleiding voldoet aan de voorwaarden gesteld in het vermelde besluit van de Erkenningscommissie.

Uit de meegedeelde documenten met betrekking tot de raadpleging van de opleidingsverantwoordelijken, de samenstelling van de lijsten van kandidaat-voorzitters, van kandidaat-vakdeskundige leden en van kandidaat-onderwijsdeskundige leden, blijkt dat een ruime raadpleging omtrent mogelijke leden van de visitatiecommissie plaatsvond.

De Erkenningscommissie stelt vast dat er geen kandidaat-studentlid in de visitatiecommissie werd opgenomen.

Het dossier vermeldt dat de VVS nog geen kandidaten heeft voorgedragen.

Wanneer dit gebeurd is, kan de VLUHR een voorstel tot wijziging van de samenstelling van de visitatiecommissie voorleggen.

Aangezien de “Handleiding onderwijsvisitaties VLIR/VLHORA uitdrukkelijk stipuleert: “Indien om praktische redenen geen student wordt gevonden die voldoet aan de criteria en bereid is deel te nemen aan de visitatie kan de betreffende visitatiecommissie wel functioneren en haar taak uitvoeren.”, meent de Erkenningscommissie het voorliggende voorstel toch te kunnen bekrachtigen.

Wel formuleert de Commissie de aanbeveling ernstige pogingen te ondernemen een studentlid te vinden en op te nemen in de visitatiecommissie.

2.2. Art. 4 – Onverenigbaarheden of andere bindingen met te visiteren opleidingen

Er blijken geen eigenlijke onverenigbaarheden aanwezig te zijn in hoofde van de aangeduide leden van de visitatiecommissie.

2.3. Art. 5 – Onafhankelijkheidsverklaringen

Alle leden hebben de onafhankelijkheidsverklaring ondertekend.

De ondertekende onafhankelijkheidsverklaringen zijn aan het dossier toegevoegd.

Conclusie

De Erkenningscommissie bekrachtigt de samenstelling van de visitatiecommissie voor de professionele bacheloropleiding in **de pop- en rockmuziek, studiegebied Muziek- en podiumkunsten.**

De commissie is als volgt samengesteld (RvB VLUHR via schriftelijke procedure 16/5/2012):

Voorzitter:

Luc Nowé, oprichter en directeur Poppunt VZW

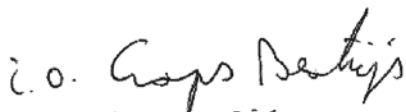
Leden:

Steven Bontinck, vakdeskundig commissielid muziektechniek, zelfstandig geluidstechniker
Marcel Cobussen, vakdeskundig commissielid muziek, universitair docent muziekfilosofie en auditieve cultuur

Wies Callens, vakdeskundig commissielid muziekmanagement, directeur De Kreun vzw

Wim Hoste, onderwijsdeskundige, diensthoofd onderwijsontwikkeling, internationalisering en ICTO bij Arteveldehogeschool

Brussel, 1 juni 2012

SECRETARIS

Namens de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs,
Prof. Dr. Jaap van Marle,
Voorzitter

Erkenningscommissie Hoger Onderwijs

Beslissing van de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs n.a.v. de aanvraag tot bekrachtiging van de gewijzigde samenstelling van de visitatiecommissie voor de professionele bacheloropleiding in de pop- en rockmuziek, studiegebied Muziek- en podiumkunsten.

1. Situering

De Erkenningscommissie Hoger Onderwijs ontving op 25 mei 2012 (elektronisch) vanwege de VLUHR een aanvraag, gedateerd op 25 mei 2012, tot bekrachtiging van de samenstelling van een visitatiecommissie ter beoordeling van de professionele bacheloropleiding in de **pop- en rockmuziek, studiegebied Muziek- en podiumkunsten.**

Bij de visitatie van de opleiding is enkel de Provinciale Hogeschool Limburg betrokken.

De Erkenningscommissie bekrachtigde op 1 juni 2012 de samenstelling van deze visitatiecommissie.

2. Aanvraag wijziging samenstelling

Op 27 juni 2012 ontving de Erkenningscommissie (elektronisch) een aanvraag tot wijziging van samenstelling.

Het betreft de opname van een student-lid in de visitatiecommissie, nl. de heer Jacco Wijnia student aan de Rockacademie van de Fontys Hogeschool te Tilburg.

De ondertekende onafhankelijkheidsverklaring en het curriculum vitae zijn aan het dossier toegevoegd.

3. Conclusie

De Erkenningscommissie bekrachtigt de gewijzigde samenstelling van de visitatiecommissie voor de professionele bacheloropleiding in **de pop- en rockmuziek, studiegebied Muziek- en podiumkunsten.**

De commissie is als volgt samengesteld (RvB VLUHR via schriftelijke procedure 15/6/2012):

Voorzitter:

Luc Nowé, oprichter en directeur Poppunt VZW

Leden:

Steven Bontinck, vakdeskundig commissielid muziektechniek, zelfstandig geluidstechnieker
Marcel Cobussen, vakdeskundig commissielid muziek, universitair docent muziekfilosofie en auditieve cultuur

Wies Callens, vakdeskundig commissielid muziekmanagement, directeur De Kreun vzw

Erkenningscommissie Hoger Onderwijs – WIJZIGING PBA pop- en rockmuziek -
29.6.2012

1

Wim Hoste, onderwijsdeskundige, diensthoofd onderwijsontwikkeling, internationalisering en ICTO bij Arteveldehogeschool

Jacco Wijnia, student aan de Rockacademie van de Fontys Hogeschool te Tilburg

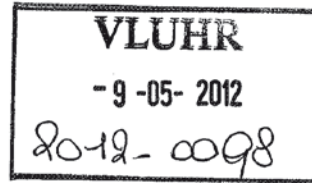
Brussel, 29 juni 2012

i.o. Gaps Bestijs
SECRETARIS

Namens de Erkenningscommissie Hoger Onderwijs,
Prof. Dr. Jaap van Marle,
Voorzitter

BIJLAGE 3
Onafhankelijkheidsverklaringen

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professionele bacheloropleiding Pop- en rockmuziek

van de heer STEVEN BONTINCK

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLUHR hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

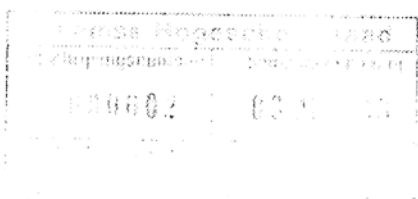
.....
 .....
 .....
 .....

naam: STEVEN BONTINCK

datum: 03/05/2012

handtekening:

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de bacheloropleiding Pop- en rockmuziek

van de heer/ mevrouw BONTINCK STEVEN

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

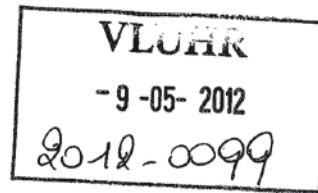
Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....
.....
.....
.....

naam: STEVEN BONTINCK

datum: 18/12/2012

handtekening:

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professionele bacheloropleiding Pop- en rockmuziek

van de heer Wies Gallens

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghabbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLUHR hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

.....

.....

.....

naam: Wies Gallens

datum: 02-05-2012

handtekening:

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de bacheloropleiding Pop- en rockmuziek

van de heer / mevrouw Wies Gallens

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....
 .....
 .....
 .....

naam: Wies Gallens

datum: 15.01.2013

handtekening: [Handwritten Signature]

VLUHR
14-05-2012
2012-0105

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professionele bacheloropleiding Pop- en rockmuziek

van de heer M.A. Cobussen

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

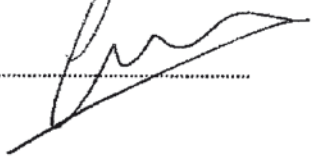
Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLUHR hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....
.....
.....
.....

naam: M.A. (Marcel) Cobussen

datum: 14/05/2012

handtekening:

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de bacheloropleiding Pop- en rockmuziek

van de heer / mevrouw M.A. Cobussen

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accreditere opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

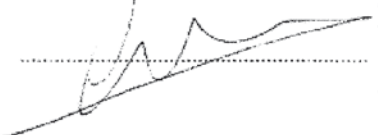
.....

.....

.....

naam: M.A. Cobussen

datum: 19/12/2012

handtekening:

vluhr

Vlaamse universiteiten en hogescholen raad

E.d.v. *Chau Boeyens*

02 211 41PP

VLUHR
- 8 -05- 2012
2012-0097

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professionele bacheloropleiding Pop- en rockmuziek

van de heer

Wim Hoste

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissie lid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accreditere opleiding(en). De deelname van het commissie lid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissie lid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissie lid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissie lid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLUHR hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....
.....
.....
.....

Wim Hoste

naam:

Wim Hoste

datum:

6/5/2012

handtekening:

Wim Hoste

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de bacheloropleiding Pop en rockmuziek

van de heer / mevrouw

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediten opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

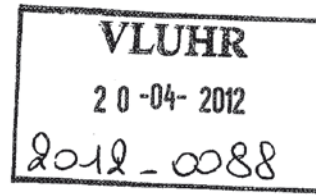
.....
.....
.....

naam:

datum:

13/01/2012

handtekening:

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professionele bacheloropleiding Pop- en rockmuziek

van de heer Luc Nowé

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLUHR hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....

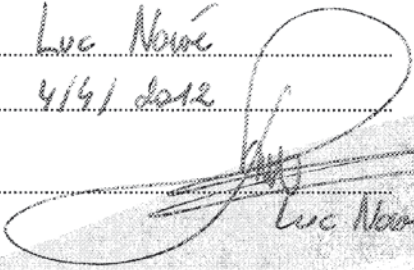
.....

.....

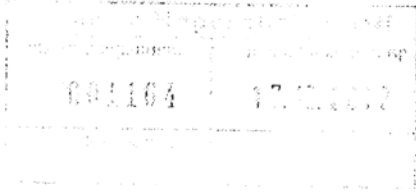
.....

naam: ..... Luc Nowé

datum: 4/4/2012

handtekening: .....

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de bacheloropleiding Pop- en rockmuziek

van de heer / mevrouw ~~.....~~ LUC NOWÉ .....

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

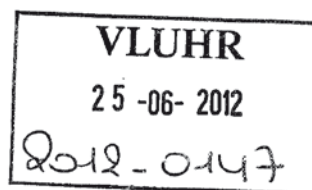
Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

.....
.....
.....
.....

naam: LUC NOWÉ .....

datum: 12/12/2012 .....

handtekening: .....

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de professionele bacheloropleiding Pop- en rockmuziek

van de heer Jacco Wijnia

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

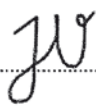
Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLUHR hiervan op de hoogte te brengen.

Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

n.v.t. ....
 .....
 .....
 .....

naam: Jacco Wijnia .....

datum: 23-06-2012.....

handtekening: .....

onafhankelijkheidsverklaring

visitatie van de bacheloropleiding Pop- en rockmuziek

van de heer / mevrouw **Jacco Wijnia**

Ondergetekende verbindt zich ertoe een onafhankelijk, kritisch en gezaghebbend oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van de te visiteren opleiding(en) en de visitatie te zullen uitvoeren overeenkomstig de procedures en instrumenten geformuleerd in de handleiding voor de onderwijsvisitaties van VLIR en VLHORA. Zij/hij verklaart een oordeel te zullen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs binnen de te visiteren opleiding(en) zonder beïnvloeding van de betrokken instelling(en), de opleiding(en) of andere belanghebbenden en zonder vooroordeel, persoonlijke voorkeur of persoonlijk belang.

Ondergetekend commissielid verklaart op geen enkele wijze persoonlijk noch zakelijk direct belang te hebben bij het bestaan van de opleiding(en) en de al dan niet positieve beoordeling door de visitatiecommissie van de te accrediteren opleiding(en). De deelname van het commissielid aan de visitatie van de betrokken opleiding(en) wordt niet verhinderd door één of meerdere onverenigbaarheidsgrond(en) die in het visitatieprotocol zijn opgenomen. Indien het commissielid op enige wijze verbonden zou zijn aan een te visiteren opleiding zal zij/hij niet deelnemen aan de beoordeling van en het bezoek aan de betreffende opleiding(en).

Ondergetekende verklaart bovendien geen financiële of andere beloningen te hebben ontvangen of te zullen ontvangen van derden voor haar/zijn deelname aan de visitatie. Indien de positie van een commissielid in de loop van het visitatieproces wijzigt en dit repercussies heeft naar het onafhankelijk functioneren van het commissielid toe, is zij/hij verplicht het bestuursorgaan van VLIR en/of VLHORA hiervan op de hoogte te brengen.

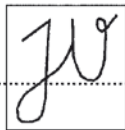
Eventuele risico's van belangenvermenging of de schijn daarvan:

Nvt.....
.....
.....
.....

naam: **Jacco Wijnia**.....

datum: **19-12-2012**.....

handtekening: .....

BIJLAGE 4

Bezoekschema

Dag 1

09.00 - 12.00	voorbereidende vergadering
12.00 - 13.00	lunch voor de commissie
13.00 - 15.00	intern overleg en inzage bijlagen
15.00 - 15.45	kennismaking met de algemeen directeur, het departementshoofd
15.45 - 16.00	intern overleg
16.00 - 17.30	opleidingsverantwoordelijken, opstellers ZER en een student betrokken bij het onderwijskundig overleg (bespreking referentiekader)
17.30 - 18.15	kwaliteitsverantwoordelijke(n) en verantwoordelijke(n) onderwijsontwikkeling (van de opleiding, het departement en/of de hogeschool)
18.15 - 19.15	informeel ontmoetingsmoment

Dag 2

08.30 - 09.15	studenten eerste jaar en tweede jaar (max. 10 representatief samengesteld, inclusief de studentenvertegenwoordigers)
09.15 - 10.00	studenten derde jaar afstudeerrichting Muzikant (max. 10 representatief samengesteld uit de verschillende afstudeerrichtingen, inclusief de studentenvertegenwoordigers)
10.00 - 10.45	intern werkoverleg en inzage documenten
10.45 - 11.30	studenten derde jaar afstudeerrichting Muziektechniek (max. 10 representatief samengesteld uit de verschillende afstudeerrichtingen, inclusief de studentenvertegenwoordigers)
11.30 - 12.15	studenten derde jaar afstudeerrichting Muziekmanagement (max. 10 representatief samengesteld uit de verschillende afstudeerrichtingen, inclusief de studentenvertegenwoordigers)
12.15 - 12.30	intern werkoverleg
12.30 - 13.30	lunch voor de commissie
13.30 - 15.30	bezoek lokalen campus PHL-music
15.30 - 16.15	lectoren afstudeerrichting Muzikant (max. 10 representatief samengesteld, inclusief de personen betrokken bij onderwijskundig en/of beleidsoverleg)
16.15 - 17.00	lectoren afstudeerrichting Muziektechniek (max. 10 representatief samengesteld, inclusief de personen betrokken bij onderwijskundig en/of beleidsoverleg)
17.00 - 17.45	lectoren afstudeerrichting Muziekmanagement (max. 10 representatief samengesteld, inclusief de personen betrokken bij onderwijskundig en/of beleidsoverleg)
17.45 - 18.30	intern overleg en inzage werkdocumenten
18.30 - 19.15	vertegenwoordigers werkveld (max. 10, gedifferentieerd samengesteld volgens de afstudeerrichtingen, personen die afgestudeerden in dienst hebben of fungeren als stagementoren en die niet ingeschakeld zijn in het opleidingsprogramma)
19.15 - 20.00	afgestudeerden (max. 10 uit de drie laatste afstudeerjaren, representatief samengesteld uit de afstudeerrichtingen)
20.00	avondmaal voor de commissie

Dag 3

08.30 - 09.00	administratief-technisch personeel
09.00 - 09.45	ombudsperso(n)en, verantwoordelijken studieadvies en -begeleiding
09.45 - 10.00	intern werkoverleg
10.00 - 10.30	verantwoordelijke internationalisering (van de opleiding, het departement en/of de hogeschool)
10.30 - 11.30	begeleiders stage- en eindwerken (max. 10, representatief samengesteld uit de afstudeerrichtingen)
11.30 - 12.15	bezoek campus Elfde Linie
12.15 - 13.30	lunch voor de commissie
13.30 - 14.00	opleidingsverantwoordelijke(n)
14.00 - 15.00	vrij spreekuur
15.00 - 18.00	voorbereiding mondelinge rapportering
18.00	mondelinge rapportering

BIJLAGE 5

Lijst van afkortingen en letterwoorden

ECTS	European Credit Transfer System
Eva-DOC	Studentenenquête voor de beoordeling van personeelsleden
Eva-OLOD	Studentenenquête voor de beoordeling van opleidingsonderdelen
EVC	Elders verworven competenties
EVK	Eerder verworven kwalificaties
HBO	Hoger Beroepsonderwijs
IKZ	Interne kwaliteitszorg
LEMO	Leerstijl en motivatietest
NVAO	Nederlands Vlaamse Accreditatieorganisatie
PA	Public address
PDCA	Letterwoord voor: 'Plan Do Check Act'
PHL	Provinciale Hogeschool Limburg
SID-in	Studie- informatiedagen
VKS	Vlaamse Kwalificatie Structuur
VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
VLUHR	Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad
ZER	Zelfevaluatierapport

